

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W RZESZOWIE

LRZ.410.10.4.2024

Pan
Zbigniew Kopczak
Nadleśniczy Nadleśnictwa Bircza
Stara Bircza 99
37-740 Bircza

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/078 – Gospodarka majątkowa i finansowa Lasów Państwowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Bircza ¹ , Stara Bircza 99, 37-740 Bircza.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zbigniew Kopczak, Nadleśniczy Nadleśnictwa Bircza od 1 października 1992 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Gospodarowanie majątkiem przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych. 2. Gospodarowanie środkami finansowymi przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych. 3. Gospodarowanie środkami funduszu leśnego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020 – 2024 (I kwartał) z uwzględnieniem dowodów sporządzanych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Edward Lis doradca ekonomiczny, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LRZ/50/2024 z dnia 18 kwietnia 2024 r. 2. Jacek Wolan główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LRZ/70/2024 z dnia 6 czerwca 2024 r. (akta kontroli tom I str. 3-6)

¹ Dalej: Nadleśnictwo.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o *NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia prowadzoną przez Nadleśnictwo gospodarkę majątkową i finansową w latach 2020-2024 (I kwartał).

Uzasadnienie oceny ogólnej

W ocenie NIK Nadleśnictwo celowo i gospodarnie wynajmowało nieruchomości innym podmiotom a dzierżawiony/najmowany majątek od podmiotów zewnętrznych wykorzystywany był do prowadzonej gospodarki leśnej. W ocenie NIK prowadzone przez Nadleśnictwo inwestycje były celowe i służyły wykonywaniu jego zadań. Rzetelnie opracowywano projekty planów finansowo-gospodarczych na lata 2020-2024, a ich realizacja była zgodna z przyjętymi planami oraz obowiązującym Planem Urządzania Lasu.

NIK pozytywnie ocenia także prowadzoną przez Nadleśnictwo sprzedaż detaliczną drewna, która realizowana była w oparciu o wytyczne Dyrektora Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie oraz wewnętrzne uregulowania.

W ocenie NIK, Nadleśnictwo prawidłowo prowadziło politykę płacowo-kadrową. Celowo i zgodnie z potrzebami jednostki dofinansowywano podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników.

W ocenie NIK Nadleśnictwo nie dokumentowało uzasadnienia i celowości wydatkowania środków finansowych na zlecone usługi świadczenia promocji oraz nie sporządzało analiz efektywności takich wydatków. Nadleśnictwo nie dokonywało dokumentowania analiz celowości oraz mierników realizacji celów organizowania wydarzeń promocyjno-edukacyjnych. Także nie przeprowadzono analiz potrzeb wskazujących na celowość realizacji i finansowania udziału w uroczystościach religijnych – i ich związku z prowadzoną gospodarką leśną.

Część darowizn dokonywanych przez Nadleśnictwo nie spełniała warunków darowizn na działalności charytatywno-opiekuńczą lub obiekty sakralne będące zabytkami.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Nadleśnictwo prawidłowo gospodarowało środkami funduszu leśnego. Nadleśnictwo prawidłowo realizowało zadania w zakresie ochrony przyrody oraz współfinansowało inwestycje służące poprawie infrastruktury drogowej z jednostkami samorządu terytorialnego, a zakres dofinansowanych robót został zrealizowany i prawidłowo rozliczony.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Gospodarowanie majątkiem przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych

Opis stanu faktycznego

1.1.

W latach 2020-2024 (I kwartał) w Nadleśnictwie obowiązywało Zarządzenie Nadleśniczego⁵, którym wprowadzono zasady wydzierżawiania i wynajmowania

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Zarządzenie Nr 15 Nadleśniczego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie zasad wydzierżawiania i wynajmowania gruntów i innych nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa, na podstawie

gruntów i innych nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa oraz minimalne stawki czynszu najmu i dzierżawy nieruchomości. Zgodnie z regulaminem nieruchomości mogły być oddawane w dzierżawę lub najem w drodze przetargu, z wyłączeniem przypadków⁶ dotyczących m.in.: przedłużenia umów uprzednio zawartych, użytków rolnych (pracownikom, emerytom i rencistom Lasów Państwowych), wykorzystania na cele społecznie użyteczne, na rzecz klubów sportowych, jednostek samorządowych i Skarbu Państwa, gruntów na czas budowy i eksploatacji liniowych urządzeń podziemnych naziemnych i napowietrznych.

W regulaminie oprócz wskazania sposobu przeprowadzania przetargu określono także wysokość stawek czynszu, których wysokość ustalono na poziomie stawek obowiązujących na danym terenie dla nieruchomości o podobnym rodzaju użytkowania, lokalizacji, stanie technicznym z uwzględnieniem kosztów ponoszonych przez Nadleśnictwo. Podane stawki czynszu nie były niższe niż minimalne wartości dla nieruchomości wydzierżawianych/wynajmowanych w drodze bezprzetargowej⁷ a w przypadkach ogłaszania przetargów na dzierżawę/najem nieruchomości, stawki te nie były niższe niż minimalne stawki wywoławcze.

Określone w regulaminie stawki czynszu były corocznie powiększane (zgodnie z §10 pkt 3 regulaminu) o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych.

(akta kontroli tom I str. 7-31)

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo wydzierżawiło/wynajęło następujące składniki majątkowe:

a) grunty rolne:

- zawartych było 79 umów dzierżawy gruntów o łącznej powierzchni 257,24 ha; przychody Nadleśnictwa z tego tytułu wyniosły 139,3 tys. zł;

b) grunty na czas budowy i eksploatacji urządzeń liniowych:

- zawartych było 34 umowy dzierżawy gruntów o łącznej powierzchni 0,48 ha (powierzchni eksploatacji); przychody Nadleśnictwa wyniosły 69,8 tys. zł;

c) pozostałe składniki majątkowe:

- zawartych było osiem umów najmu powierzchni garażowych; przychody Nadleśnictwa wyniosły 11 tys. zł;
- jedna umowa najmu ładowiska o powierzchni 25,1 ha; przychody Nadleśnictwa wyniosły 211,3 tys. zł.

W latach 2020-2024 (I kwartał) łączne przychody Nadleśnictwa z tytułu dzierżawy/najmu składników majątkowych wyniosły 441,3 tys. zł.

Poddano szczegółowej analizie dwie umowy dzierżawy gruntów rolnych oraz jedną umowę dzierżawy gruntu pod potrzeby urządzeń liniowych i ustalono, że zawarte one zostały na zasadach przewidzianych w ustawie o lasach oraz regulacjach wewnętrznych Nadleśnictwa. W umowach określono prawa i obowiązki stron, w tym dotyczące m.in. sposobu korzystania i zabezpieczenia mienia oraz stosowania kar umownych. Umowy zabezpieczały interes Nadleśnictwa i dotyczyły nieruchomości niezwiązanych z gospodarką leśną. Najemcy/dzierżawcy wywiązali się z zobowiązań określonych w umowach.

Nie stwierdzono przypadków umorzeń należności z tytułu wynajmowanych lub dzierżawionych składników majątkowych Nadleśnictwa.

(akta kontroli tom I str. 32-121)

art. 35 ust. 1 pkt 1 i 2a ustawy o lasach oraz §22 ust. 3 i §24 ust. 1 i 2 pkt 3 i 4 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

⁶ Wydierżawianych lub wynajmowanych w drodze bezprzetargowej po negocjacji warunków umowy.

⁷ Tj. stanowiły podstawę do negocjacji w przypadkach zawierania umów w drodze bezprzetargowej.

W latach 2020-2024 (I kwartał) Nadleśnictwo wynajmowało/dzierżawiło od innych podmiotów następujące składniki majątkowe na potrzeby gospodarki leśnej:

a) pomieszczenia na potrzeby kancelarii⁸:

- zawarto trzy umowy najmu (na czas nieograniczony), wydatki Nadleśnictwa z tego tytułu wyniosły 57,6 tys. zł;

b) grunty na potrzeby zrywki i składowania drewna dla trzech leśnictw⁹:

- zawarto sześć umów (zawierane na okres od 5 do 12 miesięcy), wydatki Nadleśnictwa z tego tytułu wyniosły 5 tys. zł.

Łączne wydatki Nadleśnictwa z tytułu najmu/dzierżawy w wymienionym okresie wyniosły 62,6 tys. zł, a poniesione wydatki podyktowane były potrzebami prowadzonej gospodarki leśnej Nadleśnictwa.

(akta kontroli tom I str. 36-37)

W latach 2020-2024 (I kwartał) Nadleśnictwo wynajmowało/dzierżawiło następujące składniki majątkowe na potrzeby gospodarki łowieckiej¹⁰:

a) wynajem powierzchni 72 m² gruntu na potrzeby usytuowania chłodni do przetrzymywania upolowanej zwierzyny¹¹. Przychody w tym okresie wyniosły łącznie 666 zł (stawka najmu 144 zł/rok).

b) grunty i lokale najmowane przez Nadleśnictwo od Nadleśnictwa Krasiczyn, na potrzeby gospodarki łowieckiej, z tego:

- grunty leśne: pow. 7,16 ha, poniesione koszty – 1.686,28 zł,

- grunty rolne: pow. 23,1 ha, poniesione koszty – 10.040 zł,

- magazyn na paszę: pow. 25,86 m², poniesione koszty – 2.448 zł.

(akta kontroli tom I str. 122)

1.2.

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo dokonało sprzedaży dwóch lokali mieszkalnych¹². W jednym przypadku sprzedaż dotyczyła lokalu zamieszkałego (zasiedlonego) przez byłego pracownika Nadleśnictwa, natomiast w drugim przypadku sprzedaż dotyczyła pustostanu, który nabyty został przez pracownika Nadleśnictwa. Wymienione lokale (budynek byłej siedziby Nadleśnictwa) były samodzielnymi lokalami mieszkalnymi, nieprzydatnymi Lasom Państwowym. Wymienione lokale nie były remontowane przed sprzedażą.

Wartość lokali określona została na podstawie operatu szacunkowego (odpowiednio: 75.964 zł i 49.541 zł) a sprzedaż dokonana została po zatwierdzeniu wykazu przez Dyrektora Generalnego LP i ogłoszeniu wykazu w Biuletynie Informacyjnym Lasów Państwowych oraz w prasie.

Sprzedaży zasiedlonego lokalu dokonano na zasadach pierwszeństwa nabycia nieruchomości za cenę 3.798,20 zł (tj. 5% wartości lokalu – zgodnie z art. 40a ust. 4 ustawy o lasach)¹³.

⁸ Najem trzech pomieszczeń na kancelarię dla leśnictw: Trójca, Jureczkowa i Sierakośce.

⁹ Dla leśnictw: Dobrzanka, Jasienica i Jureczkowa – łącznie sześć umów o okresach obowiązywania od 5 do 12 miesięcy.

¹⁰ Na terenie Nadleśnictwa znajdują się dwa Ośrodki Hodowli Zwierzyny (OHZ) - obwód nr 160 oraz obwód nr 178. Część tych obwodów swoim zasięgiem obejmuje tereny Nadleśnictwa Krasiczyn.

¹¹ Najem trzech pomieszczeń na kancelarię dla leśnictw: Trójca, Jureczkowa i Sierakośce.

¹² Sprzedaż budynku byłej siedziby Nadleśnictwa, w którym jeden lokal był zamieszkały przez byłego (emeryt) pracownika Nadleśnictwa a drugi lokal stanowił pustostan.

¹³ Łączna maksymalna zniżka sprzedaży lokalu 95% (6% za każdy rok zatrudnienia w LP – najemca przepracował w Nadleśnictwie ponad 43 lata).

Sprzedaży pustostanu dokonano w wyniku przetargu ograniczonego¹⁴. Dokonano wyboru najkorzystniejszej oferty (najwyższa zaoferowana cena), która wyniosła 75.000 zł. (po uwzględnieniu przysługujących zniżek).

Ustalono, że sprzedaż wymienionych nieruchomości dokonano zgodnie z przepisami z art. 40a ustawy o lasach oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 października 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu sprzedaży lokali i gruntów z budynkami mieszkalnymi w budowie oraz kryteriów kwalifikowania ich jako nieprzydatne Lasom Państwowym, a także trybu przeprowadzania przetargu ograniczonego¹⁵. W sporządzonych aktach notarialnych sprzedaży wymienionych lokali ustanowiono hipoteki na rzecz Skarbu Państwa¹⁶ celem zabezpieczenia zwrotu kwot udzielonych bonifikat od ceny nabycia nieruchomości.

Nadleśnictwo monitoruje wtórny obrót zbytych uprzednio lokalami mieszkalnymi i w okresie objętym kontrolą nie stwierdzono zbytu takich lokali przed upływem pięciu lat od daty ich sprzedaży.

(akta kontroli tom I str. 123-262; tom II str. 433-434)

1.3.

W latach 2020-2024 (I kwartał) Nadleśnictwo poniosło nakłady inwestycyjne w łącznej kwocie 10.817,6 tys. zł, które w 92,2% (kwota 9.977,8 tys. zł) finansowane były ze środków własnych Nadleśnictwa, a w 7,8% (kwota 839,8 tys. zł) finansowane zostały ze środków funduszu leśnego. Ze środków funduszu leśnego finansowano wydatki:

- w 2020 r. budowa chłodni dwukontenerowej wraz z utwardzeniem placu – kwota dofinansowania wyniosła 60 tys. zł,
- w 2023 r. budowa dwóch ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych – kwota dofinansowania wyniosła 779,8 tys. zł.

W poszczególnych latach objętych kontrolą plan i realizacja zadań inwestycyjnych Nadleśnictwa przedstawiały się następująco:

- w 2020 r. – nakłady inwestycyjne wyniosły ogółem 1.033,8 tys. zł (tj. 28,3% planowanych), z tego: wydatki na zakupy inwestycyjne wyniosły 34 tys. zł (tj. 3,3%), pozostała kwota poniesionych wydatków (tj. 999,8 tys. zł) dotyczyła realizacji robót budowlanych. Plan na 2020 r. zakładał realizację 20 zadań, w tym: 2 zakupów inwestycyjnych, kontynuację 6 realizowanych robót budowlanych oraz rozpoczęcie 12 nowych robót budowlanych. Z planowanych zadań zakończono realizację 8 zadań¹⁷;
- w 2021 r. – nakłady inwestycyjne wyniosły ogółem 1.380,6 tys. zł (tj. 99% planowanych), z tego: wydatki na zakupy inwestycyjne wyniosły 40,6 tys. zł (tj. 2,9%), pozostała kwota poniesionych wydatków (tj. 1.340,1 tys. zł) dotyczyła realizacji robót budowlanych. Plan zakładał realizację 22 zadań, w tym: 4 zakupów inwestycyjnych, kontynuację 11 realizowanych robót budowlanych oraz rozpoczęcie 7 nowych robót budowlanych. Z planowanych zadań zakończono realizację 16 zadań¹⁸;
- w 2022 r. – nakłady inwestycyjne wyniosły ogółem 2.855,6 tys. zł (tj. 112,1% planowanych), z tego: wydatki na zakupy inwestycyjne wyniosły 780,9 tys. zł (tj. 27,3%), pozostała kwota poniesionych wydatków (tj. 2.074,6 tys. zł) dotyczyła realizacji robót budowlanych. Główną przyczyną wzrostu wydatków na zakupy inwestycyjne był zakup lasów i gruntów w kwocie 469,7 tys. zł (co stanowiło 60,1%

¹⁴ Na zamieszczone przez Nadleśnictwo ogłoszenie zgłosiło się czterech uprawnionych do korzystania z pierwszeństwa nabycia pracowników i byłych pracowników LP.

¹⁵ Z dnia 1 października 2013 r. - Dz. U. poz. 1206.

¹⁶ Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Bircza.

¹⁷ 1 zakup, 4 kontynuacje robót budowlanych oraz 3 rozpoczęte w 2020 r. roboty budowlane.

¹⁸ 3 zakupy, 9 kontynuacji robót budowlanych oraz 4 rozpoczęte w 2021 r. roboty budowlane.

wydatków na zakupy inwestycyjne). Plan zakładał realizację 15 zadań, w tym: 5 zakupów inwestycyjnych, kontynuację 6 realizowanych robót budowlanych oraz rozpoczęcie 4 nowych robót budowlanych. Z planowanych zadań zakończono realizację 9 zadań¹⁹;

- w 2023 r. – nakłady inwestycyjne wyniosły ogółem 5.105,7 tys. zł (tj. 150,3% planowanych). Główną przyczyną wzrostu wydatków w 2023 r. był zakup lasów i gruntów, gdzie zaplanowano wydatki w wysokości 300 tys. zł, wydatkowano na ten cel kwotę 2.627,4 tys. zł (tj. zwiększenie o 2.327,4 tys. zł). Wydatki na zakupy inwestycyjne wyniosły 2.663,3 tys. zł (tj. 52,2% ogółu poniesionych wydatków), pozostała kwota wydatków (tj. 2.442,3 tys. zł) dotyczyła realizacji robót budowlanych. Plan zakładał realizację 24 zadań, w tym: 6 zakupów inwestycyjnych, kontynuację 11 realizowanych robót budowlanych oraz rozpoczęcie 7 nowych robót budowlanych. Z planowanych zadań zakończono realizację 13 zadań²⁰;
- w I kwartale 2024 r. – nakłady inwestycyjne wyniosły ogółem 441,9 tys. zł, (główny wydatek dotyczył zakupu lasów i gruntów – łącznie 236,6 tys. zł, tj. 53,5% wydatków poniesionych w tym okresie). Plan zakładał realizację 13 zadań, w tym: 5 zakupów inwestycyjnych, kontynuację 7 realizowanych robót budowlanych oraz rozpoczęcie 1 nowego zadania budowlanego. Z planowanych zadań zakończono realizację 9 zadań²¹.

(akta kontroli tom I str. 263-268)

Szczegółowymi badaniami objęto realizację dwóch zadań inwestycyjnych:

- przebudowa nawierzchni drogi leśnej „Kamienna Górka-Reberc” KM 1+650-3+614;
 - budowa budynku biurowo-socjalnego, studni kopanej oraz bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe na terenie działki nr 715/2, obręb 0034 Wojtkowa.
- Nadleśnictwo przystępując do przebudowy nawierzchni drogi leśnej „Kamienna Górka-Reberc” udokumentowało konieczność przeprowadzenia tego zadania. Opracowana została analiza opłacalności inwestycji i uzyskano zgodę Dyrektora RDLP w Krośnie na realizację tego przedsięwzięcia. Opracowana została dokumentacja projektowa i uzyskano pozwolenie na budowę. Nadleśnictwo przeprowadziło postępowanie przetargowe (w trybie podstawowym) zgodnie z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych*²². Komisja przetargowa dokonała wyboru wykonawcy zadania, który spełniał wymagania określone SWZ i złożył najkorzystniejszą ofertę. W dniu 20 czerwca 2022 r. Nadleśnictwo zawarło umowę z wykonawcą określając wartość zamówienia na kwotę brutto 1.270.272,62 zł (tj. 1.032.741,97 zł netto), z terminem realizacji zadania do dnia 7 listopada 2022 r. (140 dni). Inwestycja ukończona została w dniu 4 listopada 2022 r. Odbioru końcowego robót dokonano w dniu 16 listopada 2022 r. Zakres wykonanych robót był zgodny z umową. Zrealizowane przedsięwzięcie finansowane było ze środków własnych Nadleśnictwa i zostało wpisane do ewidencji środków trwałych w dniu 30 grudnia 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 263-370)

Budowa budynku biurowo-socjalnego, studni kopanej oraz bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe dotyczyła budowy podwójnej Samodzielnej Kancelarii Leśniczego dla leśnictw Wojtkówka i Trzcianiec. Nadleśnictwo opracowało analizę opłacalności inwestycji i otrzymało zgodę Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych na jej realizację. Nadleśnictwo przeprowadziło postępowanie

¹⁹ 3 zakupy, 4 kontynuacje robót budowlanych oraz 2 rozpoczęte w 2022 r. roboty budowlane.

²⁰ 4 zakupy, 5 kontynuacji robót budowlanych oraz 4 rozpoczęte w 2023 r. roboty budowlane.

²¹ 5 zakupów, 4 kontynuacji robót budowlanych.

²² Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm., dalej: upzp.

przetargowe (w trybie podstawowym) zgodnie z przepisami upzp. Komisja przetargowa dokonała wyboru wykonawcy zadania, który spełniał wymagania określone SWZ i złożył najkorzystniejszą ofertę. W dniu 21 kwietnia 2021 r. Nadleśnictwo zawarło umowę z wykonawcą określając wartość zamówienia na kwotę brutto 882.571,48 zł (tj. 717.537,79 zł netto), z terminem realizacji zadania do dnia 30 września 2021 r. W dniu 24 września 2021 r. zawarto aneks do umowy, w którym strony ustaliły nowy termin zakończenia robót tj. 20 października 2021 r. Powodem przedłużenia terminu były m.in. warunki atmosferyczne, epidemia COVID-19 oraz opóźnienia wykonania przyłącza energetycznego do budynku przez dostawcę energii PGE. Inwestycja ukończona została w dniu 20 października 2021 r. Odbioru końcowego robót dokonano w dniu 22 listopada 2021 r. W dniu 1 marca 2022 r. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego zaświadczył, iż nie wnosi sprzeciwu do użytkowania obiektu budowlanego. Zakres wykonanych robót był zgodny z umową. Zrealizowane zadanie finansowane było ze środków własnych Nadleśnictwa i przyjęte do ewidencji środków trwałych w dniu 7 marca 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 263-268; 371-471)

W umowach na realizację wymienionych inwestycji Nadleśnictwo zawarło zapisy dotyczące wymagań od wykonawców w zakresie rękojmi i gwarancji, zabezpieczenia należytego wykonania umowy oraz stosowania kar umownych.

(akta kontroli tom I str. 269-471)

W latach 2020-2024 (I kwartał) zakupy inwestycyjne Nadleśnictwa wyniosły łącznie 3.766,4 tys. zł, co stanowiło 34,8% nakładów na środki trwałe (10.817,6 tys. zł). Główną pozycją tych zakupów był zakup lasów i gruntów, którego łączna kwota wydatków w tym okresie wyniosła 3.333,6 tys. zł, co stanowiło 88,5% poniesionych wydatków na zakupy inwestycyjne oraz 30,8% ogółu poniesionych wydatków na środki trwałe. Główną pozycją pozostałych zakupów inwestycyjnych był zakup samochodu osobowego²³ na potrzeby Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Birczańskie”²⁴, za cenę 285,1 tys. zł (tj. 7,6% wydatków na zakupy inwestycyjne). Udział kwoty pozostałych wydatków na zakupy środków trwałych nie przekroczyły 1%, w tym łączna kwota wydatków dotycząca wartości niematerialnych i prawnych (licencji) wyniosła 21,7 tys. zł (tj. 0,6%).

(akta kontroli tom I str. 263-268)

Poddano analizie zakup zaewidencjonowanych dwóch środków trwałych tj. samochodu marki Mercedes-Benz Vito 124 CDI oraz zakup kamery termowizyjnej.

Nadleśnictwo określiło potrzeby dotyczące zakupu samochodu²⁵ w związku z utworzonym w 2021 r. LKP. Wniosek o zwiększenie taboru samochodowego w Nadleśnictwie złożony został do Dyrektora Generalnego LP za pośrednictwem Dyrektora Regionalnego LP w Krośnie. W dniu 28 października 2022 r. Nadleśnictwo zwróciło się do RDLP w Krośnie o zakup samochodu marki Mercedes-Benz Vito 124 CDI, zgodnie z przedłożoną ofertą Zakładu Usługowo Produkcyjnego Lasów Państwowych w Łodzi²⁶. Nadleśnictwo otrzymało zgodę Dyrektora RDLP w Krośnie²⁷

²³ Mercedes-Benz Vito Tourer, 8 miejsc, napęd 4x4.

²⁴ Dalej: LKP.

²⁵ Określono ogólne wymagania samochodu w zakresie przewożenia osób i gabarytów jak i pracy w terenie.

²⁶ Dalej: ZUP. ZUP jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych nieposiadającą osobowości prawnej, działającej na podstawie § 27 Statutu PGL LP nadanego Zarządzeniem nr 50 MOSZNiL z dnia 18.05.1994r., utworzoną do realizacji zadań gospodarczych Lasów Państwowych w zakresie usługowej oraz handlowej działalności na rzecz jednostek organizacyjnych LP, w celu ułatwienia procesu zakupów.

²⁷ Określony limit samochodów dla Nadleśnictwa został zwiększony na potrzeby LKP – decyzja DGLP z dnia 1 lipca 2022 r.

na zakup samochodu Mercedes-Benz Vito 124 CDI na potrzeby LKP w ZUP²⁸. Cena zakupu samochodu wyniosła 281 tys. zł (brutto) i wydatkowana została ze środków własnych Nadleśnictwa. Ustalono, że marża ZUP wyniosła 13,4 tys. zł (brutto) tj. 5%²⁹. Odbioru pojazdu dokonano w dniu 8 grudnia 2022 r. a w dniu 30 grudnia 2022 r. dokonano przyjęcia środka trwałego, nadając mu numer inwentarzowy i wskazując miejsce użytkowania/przeznaczenia – LKP. Wskazano także osobę odpowiedzialną materialnie za ten środek. Ustalono, że samochód znajduje się (garażuje) na terenie Nadleśnictwa, przy budynku w którym umiejscowiony jest LKP.

(akta kontroli tom II str. 2-29; 61; 427-432)

Nadleśnictwo dokonało zakupu kamery termowizyjnej Infraray ZH38 w oparciu o wytyczne Dyrektora Generalnego LP³⁰, w których podano minimalne wyposażenie jednostek Staży Leśnej, wskazując jako obligatoryjne doposażenie tych jednostek celem zwiększenia możliwości działań operacyjnych posterunków Straży Leśnej.

W 2021 r. Nadleśnictwo – po otrzymaniu zgody Dyrektora RDLP, przeprowadziło postępowanie bez stosowania przepisów upzp³¹ kierując zapytanie ofertowe do trzech dostawców. Kamera zakupiona została ze środków własnych Nadleśnictwa w dniu 16 grudnia 2021 r. za cenę 13.900 zł (brutto). W dniu 31 grudnia 2021 r. dokonano przyjęcia środka trwałego, nadano numer inwentarzowy oraz wskazano miejsce użytkowania. Ustalono, że kamera znajduje się w budynku administracyjnym Nadleśnictwa w pomieszczeniu zajmowanym przez Straż Leśną.

(akta kontroli tom II str. 30-46; 61)

1.4.

Projekty planów finansowo-gospodarczych Nadleśnictwa na lata 2020-2024 opracowywane były w oparciu o Plan Urządzania Lasu³², szacunki brakarskie a także wytyczne³³ otrzymywane od RDLP w Krośnie. Ustalając harmonogramy prac nad projektem planów finansowo-gospodarczych Nadleśnictwa w poszczególnych latach, RDLP w Krośnie przekazywała informacje dotyczące: planów pozyskania drewna, zrywki i sprzedaży drewna, zagospodarowania lasu oraz pozostałych kosztów i planowanych nakładów inwestycyjnych. Proces planowania w tych latach uwzględniał uwarunkowania wynikające z PUL, zarówno pod względem powierzchniowym jak i ilościowym (miąższość pozyskiwanego drewna).

(akta kontroli tom II str. 47-268)

W okresie objętym kontrolą, planowane i zrealizowane poziomy pozyskania i sprzedaży drewna wynosiły:

- w 2020 r.:

²⁸ Zgodnie z przepisem § 15 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. 1994 r., Nr 134, poz. 692): „Sprzedaż wyrobów lub usług między jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych, o których mowa w § 2 pkt 1-3, jest realizowana po koszcie wykonania”. Jednostki organizacyjne, o których mowa w § 2 pkt 1-3 przywołanego rozporządzenia to: Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych oraz nadleśnictwa. Zakłady Lasów Państwowych (jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 32 ust. 4 ustawy o lasach) nie są objęte dyspozycją przepisu § 15 przywołanego rozporządzenia, co prowadzi do wniosku, że zakłady Lasów Państwowych mogą zgodnie z prawem narzucać marżę na świadczone przez siebie dostawy, usługi lub roboty budowlane.

²⁹ Faktura nabycia samochodu przez ZUP - 267,6 tys. zł (brutto).

³⁰ Pismo z dnia 28 października 2021 r.

³¹ Zamówienie poniżej wartości 130 tys. zł., przeprowadzone zgodnie z Regulaminem zamówień publicznych Nadleśnictwa Bircza.

³² Dalej: PUL.

³³ Dotyczyły celów i priorytetów wynikających z prognozy finansowo gospodarczej a także makrowskaźników ustalanych przez GDLP.

- plan pozyskania drewna wynosił ogółem 120.881 m³, realizacja wyniosła 103.749,37 m³, tj. na poziomie 85,8%;
- plan sprzedaży drewna wynosił ogółem 26.080.033 zł, realizacja wyniosła 23.171.674,20 zł, tj. na poziomie 88,8%;
- w 2021 r.:
 - plan pozyskania drewna wynosił ogółem 123.543 m³, realizacja wyniosła 123.464,38 m³, tj. 99,9%;
 - plan sprzedaży drewna wynosił ogółem 26.461.500 zł, realizacja wyniosła 29.162.891,30 zł, tj. 110,2%;
- w 2022 r.:
 - plan pozyskania drewna wynosił ogółem 125.253 m³, realizacja wyniosła 124.724 m³, tj. 99,6%;
 - plan sprzedaży drewna wynosił ogółem 37.597.628 zł, realizacja wyniosła 44.371.689,38 zł, tj. 118%;
- w 2023 r.:
 - plan pozyskania drewna wynosił ogółem 124.088 m³, realizacja wyniosła 114.281,20 m³, tj. 87,6%;
 - plan sprzedaży drewna wynosił ogółem 42.654.545 zł, realizacja wyniosła 39.442.967,92 zł, tj. na poziomie 92,1%;
- w 2024 r.:
 - plan pozyskania drewna wynosił ogółem 123.325 m³, realizacja (na 31 marca) wyniosła 25.327,72 m³;
 - plan sprzedaży drewna wynosił ogółem 30.373.936 zł, realizacja (na 31 marca) wyniosła 8.257.871,52 zł.

Wyjaśniając realizację pozyskania drewna w stosunku do planu, Nadleśniczy podał, że powodem niepełnej realizacji planu pozyskania surowca drzewnego w 2020 r. było wystąpienie siły wyższej w postaci światowej pandemii choroby COVID-19. Efektem wystąpienia pandemii było znaczące ograniczenie popytu na zakup surowca drzewnego średniowymiarowego iglastego (głównie jodowego oraz sosnowego), a także wielkowymiarowego w pierwszej klasie grubości, pochodzącego głównie z realizacji zabiegów w drzewostanach młodszych klas wieku. W wyniku ograniczonego popytu na surowiec jak wyżej, Nadleśniczy podjął decyzję o wstrzymaniu realizacji części zabiegów trzebieży wczesnych oraz trzebieży późnych w celu minimalizacji ryzyka deprecjacji surowca drzewnego, gromadzonego na składach, a tym samym w celu prawidłowego zabezpieczenia interesu Skarbu Państwa. Wynikiem takiego stanu rzeczy była niepełna realizacja umów na wykonanie usług leśnych, świadczonych przez ZUL (realizacja pozyskania), a także umów sprzedaży surowca. Z kolei w 2023 r. niepełna realizacja prac z zakresu pozyskania surowca drzewnego wynikała bezpośrednio z osłabienia koniunktury w gospodarce krajowej, w szczególności w budownictwie mieszkaniowym, znajdującym odzwierciedlenie w sytuacji na rynku drzewnym. Działając zgodnie z wytycznymi Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, zawartymi w piśmie z dnia 06.03.2023r., zn. spr. ED.7610.4.2023, a także w piśmie ED.7610.5.2023 z dnia 07.07.2023 r. oraz ED.802.54.2023 z dnia 10.10.2023 r., Nadleśnictwo Bircza dostosowywało tempo pozyskania surowca drzewnego do możliwości jego sprzedaży, celem uniknięcia kumulowania surowca na składnicach i jego długotrwałego przelegiwania, a tym samym zwiększania ryzyka jego deprecjacji. Ostatecznie, na dzień 31.12.2023 r., z zaplanowanych do pozyskania 124 088 m³ surowca, udało się pozyskać 114 281,2 m³, co przełożyło się również na oszczędności w realizacji prac z tego zakresu w kwocie 835 380,41 zł.

W latach 2020-2024 (I kwartał), Nadleśnictwo sprzedało łącznie 488.796,83 m³ drewna, a łączna kwota jego sprzedaży wyniosła 144.407.094,32 zł. Główną pozycją

sprzedaży było drewno wielkowymiarowe, którego łączne pozyskanie w badanym okresie wyniosło 391.359,7 m³ (tj. 80,1% pozyskania ogółem w tym okresie), a łączna wartość sprzedaży wyniosła 125.191.448,40 zł (tj. 86,7% łącznej kwoty sprzedaży drewna w tym okresie).

W badanym okresie wiodącą formą sprzedaży była „sprzedaż ofertowa”, której wielkość sprzedaży wyniosła 430.499 m³, co stanowiło 88,1% sprzedanego drewna przez Nadleśnictwo w tym czasie.

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo nie otrzymywało od RDLP w Krośnie wskazówek/wytycznych co do limitu drewna przeznaczonego do sprzedaży w ramach submisji. W ramach submisji Nadleśnictwo sprzedało łącznie 137 m³ drewna (od 19 m³ w 2023 r. do 41 m³ w 2020 r.), co stanowiło 0,03% ogólnej sprzedaży drewna. W latach 2020-2024 (I kwartał), Nadleśnictwo nie prowadziło sprzedaży w kierunku rozchodu nr 18³⁴, natomiast w kierunku nr 19³⁵ łączna sprzedaż drewna w tym okresie wyniosła 2.363,31 m³ (od 93,65 m³ w 2020 r. do 1.003,27 m³ w 2023 r.), tj. 0,48% udziału w sprzedaży drewna ogółem.

Poniesione w latach 2020-2024 (I kwartał), przez Nadleśnictwo koszty odnowień wyniosły łącznie 5.088.608,79 zł i prowadzone były na powierzchni 342,99 ha. Koszty pielęgnacji poniesione w tym okresie wyniosły łącznie 2.799.561,86 zł i prowadzone były na powierzchni 1.423,76 ha.

(akta kontroli tom II str. 61; 269-273; 433-434)

1.5.

W okresie objętym kontrolą, Nadleśnictwo prowadziło gospodarkę leśną w oparciu o PUL na lata 2017-2026. Prowadzona przez Nadleśnictwo gospodarka leśna w latach 2020-2024 (I kwartał) odpowiadała zadaniom (rocznie 1/10 zakresu podanego w PUL) określonym w PUL. Na koniec marca 2024 r. stopień realizacji założeń PUL (tj. po siedmiu latach obowiązywania) w zakresie pozyskania drewna wynosił 71,45%.

W latach 2020-2024 (I kwartał) Nadleśnictwo pozyskało łącznie 462.872,45 m³ drewna na obszarach *Natura 2000* (tj. 96,3% planu pozyskania). Pozyskanie odbywało się zgodnie z obowiązującym PUL, który był zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

(akta kontroli tom II str. 47-50; 274-275)

W dniu 8 stycznia 2024 r. Minister Klimatu i Środowiska wystosowała do Dyrektora Generalnego LP polecenie dotyczące wstrzymania/ograniczenia pozyskania drewna do 30 czerwca 2024 r. w określonych lasach znajdujących się w zarządzie LP m.in. RDLP w Krośnie, w tym dotyczące Nadleśnictwa Bircza. Poleceniem Ministra z dnia 13 czerwca 2024 r. termin tych obostrzeń został wydłużony do 30 września 2024 r.

(akta kontroli tom II str. 276-277)

W wyniku wprowadzonych w 2024 r. ograniczeń w pozyskaniu drewna, Nadleśnictwo poniosło dodatkowe koszty związane ze zmianami zawartych umów z zakładami usług leśnych realizującymi prace w leśnictwach objętych powyższym poleceniem Ministra. Wzrost kosztów wyniósł 255.375,82 zł.

Jak podał Zastępca Nadleśniczego ds. marketingu i użytkowania lasu, w wyniku wprowadzenia powyższych ograniczeń Ministra, tylko w 2024 r. spowoduje to

³⁴ Sprzedaż eksportowa.

³⁵ Dostawa wewnątrzwspólnotowa.

obniżenie zysków³⁶ o 8.222.325 zł. W odniesieniu do końca obowiązywania PUL Nadleśnictwa (tj. lata 2024-2026), wprowadzone ograniczenia spowodują obniżenie zysków o 30.440.757 zł.

Dodatkowo na terenach tych Nadleśnictwo planowało prowadzenie pięciu zadań inwestycyjnych i remontowych. W czterech przypadkach Nadleśnictwo poniosło koszty opracowania dokumentacji projektowej na łączną kwotę 112.880,37 zł, a w jednym przypadku dokumentacja projektowa o wartości 57.530 zł jest w trakcie opracowywania.

(akta kontroli tom II str. 278-282)

1.6.

W latach objętych kontrolą w Nadleśnictwie obowiązywało dziewięć cenników detalicznych sprzedaży drewna. Cenniki ustalane były na podstawie zarządzeń Dyrektora Generalnego LP, Decyzji Dyrektora Regionalnego LP oraz zarządzeń Nadleśniczego w sprawie zasad sprzedaży drewna. Cenniki detaliczne zawierały ceny wszystkich grup handlowo gatunkowych pozyskiwanych w Nadleśnictwie, a ceny drewna ustalane były m.in. w oparciu o ceny średnioważone uzyskiwane dla danego asortymentu w Nadleśnictwie w poszczególnych okresach sprzedażowych poprzedzających aktualizację cenników oraz o czynniki makroekonomiczne.

W latach 2020-2024 (I kwartał) w Nadleśnictwie obowiązywał Regulamin sprzedaży drewna w Nadleśnictwie³⁷, w którym wskazano m.in. iż sprzedaż detaliczna drewna prowadzona jest przede wszystkim w celu zaspokojenia potrzeb osób fizycznych i nieprowadzących działalności gospodarczej oraz podmiotów instytucjonalnych, niebędących przedsiębiorstwami. Zgodnie z Regulaminem, przedsiębiorcy mogli dokonywać zakupów drewna w ramach sprzedaży detalicznej incydentalnie jedynie na potrzeby własne³⁸ po złożeniu pisemnego oświadczenia.

(akta kontroli tom II str. 283-416)

Analiza cenników sprzedaży detalicznej drewna opałowego S4 w okresie od 11 lipca 2022 r. do 1 lipca 2023 r. wykazała, iż w tym okresie cena tego asortymentu wzrosła o 11%.

W latach 2020-2024 (I kwartał) Nadleśnictwo sprzedało łącznie 2.667,13 m³ drewna S4 (z tego 2.594,17 m³ na kierunku 17³⁹ i 5,03 m³ na kierunku 13⁴⁰) osiągając przychód 531.851,90 zł, uzyskując średnią cenę sprzedaży 199,41 zł/m³. Najwyższą sprzedaż tego asortymentu drewna odnotowano w 2023 r., która wyniosła 1.948,23 m³ (tj. 73% sprzedaży w analizowanym okresie) za średnią cenę sprzedaży 207,20 zł/m³. W latach 2020 i 2021 Nadleśnictwo nie pozyskiwało i nie sprzedawało drewna S2AP (drewno średniowymiarowe). W 2022 r. sprzedaż S2AP w Nadleśnictwie wyniosła 801,56 m³ natomiast w 2023 r. 1.923,04 m³ tj. nastąpił wzrost o 140%. Ogółem w analizowanym okresie sprzedaż S2AP w Nadleśnictwie wyniosła 3.601,48 m³ osiągając przychód 802.342,58 zł (odpowiednio: na kierunku 17 - 772,16 m³ i 162.295,52 zł; na kierunku 13 - 2.829,32 m³ i 640.047,06 zł). Średnia cena sprzedaży wyniosła 222,78 zł/m³ (na kierunku 17 - 210,18 zł/m³; na kierunku 13 - 226,22 zł/m³).

W okresie objętym kontrolą w Nadleśnictwie odnotowano trzy przypadki zmiany klasyfikacji surowca średniowymiarowego na drewno opałowe S4 (1 w 2022 r. i 2 w 2023 r.) o łącznej masie 21,44 m³ i dwa przypadki (w 2020 r. i w 2021 r.) zmiany drewna opałowego S4 na drewno średniowymiarowe o łącznej masie 9,62 m³.

³⁶ Obniżenie przychodów z tytułu sprzedaży drewna o 11.932.816 zł pomniejszone o obniżenie kosztów pozyskania surowca - 3.710.491 zł.

³⁷ Zarządzenie Nr 35 Nadleśniczego z dnia 14.08.2018 r. i Zarządzenie Nr 28 Nadleśniczego z dnia 13.03.2023 r.

³⁸ Tj. dla celów grzewczych własnych obiektów lub na potrzeby ich budowy i remontów.

³⁹ Sprzedaż na podstawie cennika sprzedaży detalicznej.

⁴⁰ Sprzedaż na umowy do klientów krajowych.

Jak wyjaśnił Zastępca Nadleśniczego powodem sporządzenia specyfikacji były pomyłki popełniane przez pracowników terenowych przy wprowadzaniu danych na temat surowca do rejestratora leśniczego (podobieństwo w kodzie sortymentów). We wszystkich przypadkach pracownicy sami zauważyli popełnienie błędów i dokonali stosownych korekt – sporządzili specyfikacje manipulacyjne.

Ustalono, że po wydaniu Decyzji Nr 42 Dyrektora DGLP⁴¹ odbiorcami sprzedaży detalicznej drewna S4 byli głównie odbiorcy indywidualni (konsumenci). W tym okresie odnotowano sześć przypadków sprzedaży drewna S4 przedsiębiorcom, którzy nabyli łącznie 106,64 m³ drewna (najwyższy zakup to 24,8 m³) na łączną kwotę 23.232,64 zł. Przedsiębiorcy nabywający drewno S4 złożyli (zgodnie z Regulaminem sprzedaży) oświadczenia o zużyciu go na potrzeby własne.

(akta kontroli tom II str. 389-402; 417-426)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia gospodarowanie majątkiem przez Nadleśnictwo. Prawdłowo udostępniano nieruchomości Nadleśnictwa podmiotom zewnętrznym, jak również celowo i gospodarnie wynajmowano i dzierżawiono składniki majątkowe od podmiotów zewnętrznych. W ocenie NIK Nadleśnictwo prawidłowo dokonało sprzedaży nieruchomości, a zadania inwestycyjne realizowane były zgodnie z przepisami prawa.

Prowadzona przez Nadleśnictwo gospodarka leśna w zakresie pozyskania i sprzedaży drewna nie odbiegała znacząco od wielkości planowanych i była zgodna z ujętymi w PUL wartościami. W ocenie NIK sprzedaż detaliczna prowadzona była prawidłowo.

OBSZAR

2. Gospodarowanie środkami finansowymi przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych.

Opis stanu
faktycznego

2.1.

W okresie objętym kontrolą zatrudnienie w Nadleśnictwie ogółem wynosiło od 82 (I kw. 2024 r.) do 88 pracowników (2020 r.). Średnia liczba etatów w poszczególnych okresach wynosiła od 83 (I kw. 2024 r.) do 90 (2020 r.).

Struktura zatrudnienia przedstawiała się następująco:

- w Służbie Leśnej: od 65 do 66 pracowników, średnia liczba etatów od 64 do 68,
- na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną: od 15 do 19 pracowników, średnia liczba etatów od 15 do 19,
- na stanowiskach robotniczych 3 pracowników, średnia liczba etatów 3.

W okresie objętym kontrolą wydatki na wynagrodzenia pracowników Nadleśnictwa systematycznie rosły i wyniosły (brutto):

- 2020 r. 8.023,1 tys. zł,
- 2021 r. 9.338,3 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2020 o 1.315,2 tys. zł, tj. o 12,4%),
- 2022 r. 10.500 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2021 o 1.161,8 tys. zł, tj. o 16,4%),
- 2023 r. 10.613,5 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2022 o 113,5 tys. zł, tj. o 1,1%),

⁴¹ Z dnia 26 maja 2022 r. w sprawie wytycznych kierunkowych wspierających możliwość nabywania przez konsumentów – odbiorców indywidualnych, surowca drzewnego do celów opałowych.

– I kw. 2024 r. 2.464 tys. zł

Koszty wynagrodzeń Służby Leśnej wyniosły:

– 2020 r. 6.388,2 tys. zł,

– 2021 r. 7.559,1 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2020 o 1.170,9 tys. zł, tj. o 18,3%),

– 2022 r. 8.581,9 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2021 o 1.022,8 tys. zł, tj. o 13,5%),

– 2023 r. 8.806,7 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2022 o 224,8 tys. zł, tj. o 2,6%),

– I kw. 2024 r. 2.051,5 tys. zł.

Koszty wynagrodzeń na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną wyniosły:

– 2020 r. 1.397,8 tys. zł,

– 2021 r. 1.526,1 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2020 o 128,3 tys. zł, tj. o 9,2%),

– 2022 r. 1.616,6 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2021 o 90,5 tys. zł, tj. o 5,9%),

– 2023 r. 1.470,3 tys. zł (spadek w stosunku do roku 2022 o 146,6 tys. zł, tj. o 9,1%),

– I kw. 2024 r. 341,2 tys. zł.

Koszty wynagrodzeń na stanowiskach robotniczych wyniosły:

– 2020 r. 237,1 tys. zł,

– 2021 r. 253,1 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2020 o 16 tys. zł, tj. o 6,7%),

– 2022 r. 1.616,6 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2021 o 48,4 tys. zł, tj. o 19,1%),

– 2023 r. 1.470,3 tys. zł (spadek w stosunku do roku 2022 o 35 tys. zł, tj. o 11,6%),

– I kw. 2024 r. 71,3 tys. zł.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w poszczególnych okresach wynosiło:

– 2020 r. 7,4 tys. zł; w tym: Służba Leśna – 9,5 tys. zł, pozostali pracownicy – 6,7 tys. zł,

– 2021 r. 8,8 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2020 o 1,4 tys. zł, tj. o 18,9%); w tym: Służba Leśna – 10,8 tys. zł, pozostali pracownicy – 7,6 tys. zł,

– 2022 r. 10 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2021 o 1,2 tys. zł, tj. o 13,6%); w tym: Służba Leśna – 11,1 tys. zł, pozostali pracownicy – 7,9 tys. zł,

– 2023 r. 10,4 tys. zł (wzrost w stosunku do roku 2022 o 0,4 tys. zł, tj. o 4%); w tym: Służba Leśna – 10,5 tys. zł, pozostali pracownicy – 7,6 tys. zł),

– I kw. 2024 r. 9,8 tys. zł.

Wydatki na wynagrodzenia brutto w roku 2023 wzrosły o w stosunku do roku 2020 o 2.590,4 tys. zł, tj. o 32,3%.

W latach 2020 – I kw. 2024 wystąpiły następujące zmiany w strukturze zatrudnienia:

– odejścia z pracy⁴²: w 2020 r. – 0, w 2021 r. – 0, w 2022 r. – 1, w 2023 r. – 0, w I kwartale 2024 r. – 1;

– przejście na emeryturę/rentę: w 2020 r. – 3, w 2021 r. – 3, w 2022 r. – 3, w 2023 r. – 1, w I kwartale 2024 r. – 2;

– inne⁴³: w 2020 r. – 3, w 2021 r. – 2, w 2022 r. – 4, w 2023 r. – 3, w I kwartale 2024 r. – 0;

W ww. okresie nie wystąpiły awanse ze stanowisk robotniczych do Służby Leśnej oraz nie zmieniano formy zatrudnienia z cywilnoprawnej na umowę o pracę.

(akta kontroli tom III str. 427- 437)

⁴² Do innej jednostki w ramach PGL LP lub poza PGL LP.

⁴³ w 2020 r. - 1 pracownik zmarł, a 2 pracowników zakończyło pracę na podstawie umowy na czas ograniczony, w 2021 r. - 1 pracownik zakończył pracę na podstawie umowy na czas ograniczony, a 1 pracownik przeszedł do do pracy w innej jednostce LP, w 2022 r. - 1 pracownik przeszedł do pracy w innej jednostce LP, a 3 pracowników zakończyło pracę na podstawie umowy na czas ograniczony, w 2023 r. - 1 pracownik przeszedł do pracy w innej jednostce LP, a 3 pracowników zakończyło pracę na podstawie umowy na czas ograniczony.

2.2.

W latach 2020 – I kwartał 2024 Nadleśniczy⁴⁴ zawarł 28 umów o pracę z 18 osobami. W tym okresie nie nawiązywano w Nadleśnictwie stosunku pracy na podstawie powołania. Podstawę zawarcia pierwszych umów o pracę stanowiły następujące okoliczności: odbycie stażu - 11 pracowników, rekrutacja wewnętrzna - 3 pracowników w tym 3 po odbyciu stażu, rekrutacja zewnętrzna- 4 pracowników, przeniesienie z innej jednostki LP - 1 pracownik. Z dwoma pracownikami została zawarta umowa na czas określony, tj. na jeden miesiąc w związku z dużą ilością absencji spowodowaną COVID-19. Wszystkie zatrudnienia były zaplanowane, w miejsce pracowników, którzy odeszli, lub którzy mieli odejść z pracy w krótkim okresie czasu.

Analiza dokumentacji zatrudnienia w RDLP 10 pracowników⁴⁵ wykazała co następuje. Zatrudnianie pracowników odbywało się zgodnie z procedurami zawartymi w regulacjach wewnętrznych, dotyczących zasad rekrutacji, naborów na wolne stanowiska, zatrudniania i stażu absolwentów w Lasach Państwowych.⁴⁶ W celu przeprowadzenia naborów w trybie rekrutacji wewnętrznej i zewnętrznej Nadleśniczy każdorazowo występował do Dyrektora Regionalnego LP w Krośnie o wyrażenie zgody na zatrudnienie pracownika. Po uzyskaniu zgody, Nadleśniczy na podstawie decyzji własnych powoływał komisje rekrutacyjne, w skład których wchodziły (w cztero- lub pięcioosobowych zespołach): zastępcy Nadleśniczego (jako przewodniczący), Główna księgowa, Sekretarz Nadleśnictwa, Specjalista ds. pracowniczych i jeden z pracowników merytorycznych Nadleśnictwa. Ogłoszenia o naborze były upubliczniane na stronie internetowej Nadleśnictwa.⁴⁷ Z przeprowadzonych naborów sporządzono protokoły – z weryfikacji dokumentów pod względem zgodności z wymaganiami określonymi w ogłoszeniu o naborze oraz z przeprowadzenia rozmowy kompetencyjnej, zawierający punktowe oceny kandydatów.

Zatrudnianie w celu odbycia stażu dokonywało się w wyniku kwalifikacji na staż absolwentów szkół oraz skierowań do odbycia stażu w Nadleśnictwie, przekazywanych przez Regionalną Dyрекcję LP w Krośnie.

Nowo zatrudnione osoby posiadały odpowiednie kwalifikacje określone w rozporządzeniu w sprawie stanowisk, stopni służbowych oraz zasad wynagradzania w Służbie Leśnej⁴⁸.

Zatrudniane osoby posiadały wykształcenie odpowiadające wykonywaniu obowiązków na zajmowanych stanowiskach: siedem osób posiadało wykształcenie wyższe a trzy osoby wykształcenie średnie leśne.

⁴⁴ Występowały przypadki, że z nowozatrudnionym pracownikiem zawierane były dwie lub trzy umowy na kolejne okresy, np.: umowa o pracę na staż, umowa o pracę na czas określony, umowa o pracę na czas nieokreślony.

⁴⁵ Pięciu zatrudnionych na podstawie rekrutacji wewnętrznej, czterech na podstawie skierowania Dyrektora Regionalnego LP do odbycia stażu, jednego przeniesienia pomiędzy jednostkami LP.

⁴⁶ Zarządzenie nr 24 Dyrektora Generalnego LP z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania dobrych praktyk w zakresie oceny pracowników rekrutacji i selekcji oraz zatrudniania.

Zarządzenie nr 59 Dyrektora Generalnego LP z dnia 7 września 2012 r. w sprawie stażu absolwentów w LP. Zarządzenie nr 24 Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania dobrych praktyk w zakresie oceny pracowników, rekrutacji i selekcji oraz zatrudniania.

Zarządzenia nr 13 i nr 15 Dyrektora RDLP w Krośnie zmieniające zarządzenie nr 24 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania dobrych praktyk w zakresie oceny pracowników, rekrutacji i selekcji oraz zatrudniania. Zarządzenie nr 22 Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie zasad prowadzenia naborów na wolne stanowiska pracy w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie i nadzorowanych przez RDLP nadleśnictwach.

⁴⁷ www.krosno.lasy.gov.pl/bircza

⁴⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 stycznia 2003 r. w sprawie stanowisk, stopni służbowych oraz zasad wynagradzania w Służbie Leśnej (Dz. U. Nr 11, poz. 123, ze zm.).

Określone w umowach wynagrodzenia nowozatrudnionych pracowników ustalone zostały na poziomie przeciętnych wynagrodzeń innych osób zatrudnionych w Nadleśnictwie na równorzędnych stanowiskach.

(akta kontroli tom IV str. 438 - 999)

2.3

W okresie objętym kontrolą obowiązywało 13 umów zlecenia zawartych z pracownikami w różnych okresach: w 2017 r. – 8, w 2019 r. – 1, w 2023 r. – 2, w 2024 r. – 2.

Przedmiotem ww. umów było utrzymanie kancelarii (tzw. leśniczówek): sprzątanie, opalanie, zakup środków czystości, utrzymanie porządku wokół kancelarii, koszenie, odśnieżanie i inne prace porządkowe. Umowy zawierane były na czas nieokreślony. W przypadku czasowej absencji pracownika będącego stroną umowy, zawierane były dodatkowe umowy – na zastępstwo czasowe (w okresie objętym kontrolą zawarto dwie takie umowy).

Szczegółową analizą objęto trzy umowy, w jej wyniku ustalono, że:

- zakres zadań wykonywanych na podstawie ww. umów zlecenia nie pokrywał się z zakresem czynności/obowiązków wynikających ze stosunku pracy pracowników będących stroną tych umów,
- umowy określały stawki godzinowe brutto za wykonanie zakresu prac określonych umową (19,7 zł i 22,8 zł/h),
- wynagrodzenie miesięczne pracownika z tytułu realizacji umowy, obliczane było jako iloraz ustalonej ilości godzin pracy i stawki godzinowej, wynagrodzenie to było powiększane o 25 zł brutto z przeznaczeniem na zakup wykorzystywanych do sprzątania środków czystości oraz wszelkich narzędzi niezbędnych do prawidłowego wykonania zlecenia.

Wydatki ogółem Nadleśnictwa z tytułu realizacji ww. umów wyniosły w okresie objętym kontrolą 218,4 tys. zł.

(akta kontroli tom V str. 1000 - 1054)

2.4.

Organizacja i finansowanie kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników PGL LP zostały uregulowane zarządzeniem Nr 86 Dyrektora Generalnego LP z dnia 19 września 2003 r. w sprawie prowadzenia działalności szkoleniowej w Lasach Państwowych⁴⁹ oraz w decyzją Nr 7 Dyrektora Generalnego LP z dnia 27 stycznia 1994 r. w sprawie podnoszenia kwalifikacji pracowników LP.

W Nadleśnictwie nie wprowadzono wewnętrznych zasad organizacji i funkcjonowania szkoleń oraz innych form podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Działalność Nadleśnictwa w tym zakresie opierała się na ww. zarządzeniu nr 86 oraz decyzji nr 7 DG LP.

Jak wyjaśnił Nadleśniczy: Nadleśnictwo Bircza na bieżąco dokonywało analizy potrzeb szkoleniowych podległych pracowników, czego efektem było coroczne sporządzanie planu szkoleń, na podstawie wniosków, składanych przez kierowników poszczególnych działów. Plany szkoleń są zatwierdzane przez kierownika jednostki. Dodatkowo, w okresach wprowadzania nowelizacji aktów prawnych w zakresie informacji niezbędnych dla efektywnego funkcjonowania jednostki, pracownicy regularnie kierowani są na szkolenia, celem poszerzenia kompetencji, a co za tym idzie, efektywniejszego wykonywania powierzonych im obowiązków służbowych. Nadleśnictwo nie zawierało z pracownikami, którzy odbyli szkolenia finansowane

⁴⁹ Zarządzenie nr 86 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19.09.2003 r. w sprawie prowadzenia działalności szkoleniowej w Lasach Państwowych (GK-1400-16/03).

przez PGL Lasy Państwowe, umów określających wzajemne prawa i obowiązki, w tym zawierające zapisy gwarantujące zwrot udzielonego świadczenia w przypadku rozwiązania umowy o pracę z winy pracownika w trakcie nauki, bądź w terminie krótszym, niż określony w umowie.

W okresie objętym kontrolą pracownicy Nadleśnictwa uczestniczyli ogółem w 219 szkoleniach, a łączne koszty szkoleń wyniosły 249,4 tys. zł, z tego: w 2020 r. 32 szkolenia (19,2 tys. zł), w 2021 r. 46 szkoleń (44,9 tys. zł), w 2022 r. 59 szkoleń (66,2 tys. zł), w 2023 r. 61 szkoleń (99,9 tys. zł), w I kw. 2024 r. 21 szkoleń (19,2 tys. zł).

W ww. okresie sześciu pracowników Nadleśnictwa korzystało ze zwolnień na czas udziału w zajęciach podnoszących kwalifikacje zawodowe, a pięciu korzystało z urlopu szkoleniowego.

Analizą objęto trzy szkolenia o najwyższych wydatkach:

1. kurs brakarski przeprowadzony w 2023 r. Organizatorem kursu dla pracowników podległych nadleśnictw była Regionalna Dyrekcja LP w Krośnie. W kursie uczestniczyło dwóch pracowników Nadleśnictwa Bircza. Celem kursu było podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników LP. Pracownicy uzyskali zaświadczenia ukończenia kursu. Nadleśnictwo poniosło wydatek z tytułu udziału w ww. kursie, w wysokości 9,5 tys. zł.
2. szkolenie BVLOS – loty poza zasięgiem wzroku Pilota BSP – dla potrzeb leśnictwa. Szkolenie zostało przeprowadzone w 2021 r. Organizatorem szkolenia dla pracowników podległych nadleśnictw była Regionalna Dyrekcja LP w Krośnie. Celem szkolenia było uzyskanie przez pracowników LP uprawnień pilota drona, w wykorzystaniu dla potrzeb leśnictwa. Szkolenie zostało przeprowadzone przez Centrum Naukowo-Technologiczne Systemów Bezzałogowych w Rzeszowie. W szkoleniu uczestniczyło dwóch pracowników Nadleśnictwa Bircza, którzy uzyskali certyfikaty kompetencji pilota Bezzałogowego Systemu Powietrznego (BSP). Nadleśnictwo poniosło wydatek z tytułu udziału w ww. kursie, w wysokości 5,4 tys. zł.
3. szkolenie „Vademecum Sekretarza” – przeprowadzone w 2021 r. Organizatorem i wykonawcą szkolenie był Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu. Przedmiotem tematycznym szkolenia były zagadnienia dotyczące: nieruchomości, środków trwałych, środków transportowych. Skierowane było do pracowników LP zatrudnionych na stanowisku sekretarza dla pogłębienia wiedzy z zakresu interpretacji procedur prawnych, zagadnień inwestycyjnych i usprawnienia funkcjonowania biura nadleśnictwa. Ze strony Nadleśnictwa Bircza w szkoleniu wziął udział jeden pracownik, uzyskując zaświadczenie o ukończeniu szkolenia. Nadleśnictwo poniosło wydatek z tytułu udziału w ww. szkoleniu, w wysokości 1,7 tys. zł.

(akta kontroli tom III str. 1055 - 1123)

2.5.

W okresie objętym kontrolą 10 pracowników Nadleśnictwa podnosiło swoje kwalifikacje zawodowe w formie studiów doktoranckich (jeden pracownik), studiów drugiego stopnia (jeden pracownik) i studiów pierwszego stopnia (ośmioro pracowników).

Z pracownikami podnoszącymi kwalifikacje zawodowe w formie studiów Nadleśnictwo zawierało umowy, w których na prośbę pracownika pracodawca zobowiązywał się do zwolnienia z części dnia pracy we wskazanych dniach, na czas niezbędny do uczestniczenia w zajęciach zgodnie z terminarzami zjazdów. Za czas zwolnienia z całości lub części dnia pracy pracownik zachowywał prawo do wynagrodzenia – a czas zwolnienia z całości lub części dnia pracy wliczany był do okresu zatrudnienia

w zakresie wszelkich uprawnień pracowniczych. Z tytułu podjęcia nauki pracodawca przyznawał pracownikowi 21 dni urlopu w ostatnim roku studiów na przygotowanie pracy dyplomowej oraz przygotowanie oraz przystąpienie do egzaminu dyplomowego.

W przypadku zawartej z pracownikiem umowy dotyczącej studiów doktoranckich, pracodawca zobowiązał się do pokrycia pracownikowi części opłat pobieranych przez uczelnię w wysokości 50% opłaty za każdy semestr (na podstawie ww. zarządzenia nr 86 DG LP w sprawie prowadzenia działalności szkoleniowej). Łączny wydatek Nadleśnictwa z tego tytułu wyniósł 8,8 tys. zł. Pracodawca zobowiązał się także do udzielenia pracownikowi 28 dni urlopu na przygotowanie obrony rozprawy doktorskiej oraz zwolnienia od pracy na przeprowadzenie obrony rozprawy doktorskiej na zasadach określonych w ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki⁵⁰, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia ustalonego jak za urlop wypoczynkowy. Pracownik jednocześnie został zobowiązany tą umową do przepracowania w Nadleśnictwie co najmniej trzech lat po ukończeniu studiów doktoranckich. Studia prowadzone były na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, a rozprawa doktorska dotyczyła procesu mechanizacji i pozyskania surowca drzewnego w warunkach podgórskich i górskich, czyli takich w jakich działa Nadleśnictwo Bircza.

(akta kontroli tom III str. 1124 - 1211)

2.6.

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo poniosło łączne wydatki na zakup usług obcych w wysokości 66.640 tys. zł, z tego: w 2020 r. – 12.386 tys. zł, w 2021 r. 15.957 tys. zł; w 2022 r. – 16.693 tys. zł; w 2023 r. – 18.749 tys. zł; w I kw. 2024 r. – 2.855 tys. zł.

Zlecane usługi dotyczyły głównie zakupu usług materialnych, związanych z pozyskaniem, transportem i zrywką drewna.

Analizą objęto wybrane usługi niematerialne, dotyczące obsługi prawnej, doradztwa podatkowego i doradztwa za zakresu prawa zamówień publicznych. Łączne wydatki Nadleśnictwa w ww. okresie na zakup tych usług wyniosły 188,8 tys. zł, z tego: obsługa prawna 176 tys. zł, doradztwo podatkowe 10,5 tys. zł, doradztwo za zakresu prawa zamówień publicznych 2,3 tys. zł.

Umowę o świadczenie usług prawnych Nadleśnictwo zawarło na czas nieokreślony z kancelarią radcy prawnego 12 stycznia 1993 r. (od 2020 r. kancelarią adwokacką). W okresie objętym kontrolą obowiązywała umowa zmieniona czterema aneksami: obowiązującym od 1 października 2017 r., od 1 stycznia 2020 r., od 1 lipca 2021 r. i od 1 lutego 2023 r. Wydatki poniesione przez Nadleśnictwo w okresie objętym kontrolą na świadczenie usług prawnych zgodne były z miesięcznymi stawkami wynagrodzenia ryczałtowego ustalonego przez strony w umowie pierwotnej i jej zmianami.

Umowa o świadczenie usług doradztwa podatkowego (Nr EK/1/2021) zawarta została 5 stycznia 2021 r. przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji LP w Krośnie (który reprezentował podległe nadleśnictwa) z doradcą podatkowym, na czas określony od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. Dyrektor RDLP w Krośnie zawarł z tym samym doradcą podatkowym kolejne trzy umowy o świadczenie usług doradztwa podatkowego: na czas określony od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. (Nr EK/2/2021), od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. (Nr EK.271.2.2022) oraz 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. (Nr EK.271.3.2023). Wydatki poniesione przez Nadleśnictwo w okresie objętym kontrolą na świadczenie usług doradztwa

⁵⁰ Ustawa z dnia 14 marca 20023 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki Dz. U. z 2017 r. poz. 1789).

podatkowego zgodne były z miesięcznymi stawkami wynagrodzenia ryczałtowego ustalonego przez strony w umowie pierwotnej i jej zmianami.

Umowa o świadczenie doradztwa z zakresu prawa zamówień publicznych zawarta została 5 stycznia 2023 r. przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji LP w Krośnie (będącego pełnomocnikiem 26 nadleśnictw podległych RDLP) z jednoosobowym podmiotem – organizacją zamówień publicznych. Przedmiotem umowy było prowadzenie przez zleceniobiorcę w odniesieniu do postępowań o zamówienia publiczne prowadzonych przez zamawiającego stałej obsługi doradczej w zakresie przygotowywania i przeprowadzania postępowań o zamówienie publiczne. Umowa zawarta została na czas określony od 5 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. Dyrektor RDLP w Krośnie zawarł 8 stycznia 2024 r. z tym samym podmiotem, umowę o analogicznym zakresie przedmiotowym – na czas określony od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. Wydatki poniesione przez Nadleśnictwo w okresie objętym kontrolą na świadczenie usług z zakresu prawa zamówień publicznych, zgodne były z miesięcznymi stawkami wynagrodzenia ryczałtowego ustalonego przez strony w umowie pierwotnej i jej zmianą.

(akta kontroli tom III str. 1212 - 1251)

2.7.

Koszty reprezentacji i reklamy Nadleśnictwa wyniosły w kontrolowanym okresie ogółem 90 tys. zł, z tego: w latach 2020-2023 – 78 tys. zł oraz w I kw. 2024 r. – 12 tys. zł. Koszty poniesione w latach 2020-2023 (78 tys. zł) stanowiły 0,06% kosztów Nadleśnictwa ogółem za ten okres (wynoszących 136.365 tys. zł). Koszty reprezentacji i reklamy zostały ujęte w rocznych planach finansowo-gospodarczych Nadleśnictwa w tym okresie w łącznej wysokości 192,8 tys. zł – koszty zrealizowane na ten cel w wysokości 90 tys. stanowiły 46,7% kosztów planowanych. Analizą objęto pięć wybranych kosztów reprezentacji o najwyższej wartości w danym roku:

- 1) w 2020 r. – sadzonki rozdane w ramach akcji „#sadziMY”, o wartości 3,8 tys. zł; celowość wydatku polegała na zaangażowaniu społeczeństwa w aktywną działalność na rzecz polskiego leśnictwa i ochrony przyrody. Akcja polegała na udostępnieniu sadzonek rodzimych gatunków. Była to akcja ogólnopolska, która odbywała się pod patronatem Prezydenta RP i była koordynowana przez Dyрекcję Generalną i Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Krośnie.
- 2) w 2021 r. – sadzonki rozdane w ramach akcji „#sadziMY”, o wartości 4,4 tys. zł; celowość wydatku oraz jego organizacja i przebieg były takie same jak w roku 2020,
- 3) w 2022 r. – kalendarze, wartość wydatku – 1,5 tys. zł; celowość wydatku polegała na reklamie działalności i produktów Nadleśnictwa na kalendarzach strażackich,
- 4) w 2023 r. – koncert Zespołu „Śląsk” w Rzeszowie, wartość wydatku – 3,8 tys. zł; celowość wydatku polegała na promocji Nadleśnictwa Bircza w trakcie koncertu w wykonaniu Państwowego Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”, z okazji obchodów 100-lecia Lasów Państwowych,
- 5) w I kw. 2024 r. – realizacja filmu na serwisy internetowe, wartość wydatku – 7,6 tys. zł; celowość wydatku polegała na wprowadzeniu innowacyjnej prezentacji zagadnień leśnych, poprawie wizerunku Lasów Państwowych i chęć dotarcia do większego grona odbiorców w mediach społecznościowych i poza nimi (np. wyświetlanie w siedzibie Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Birczańskie”).

Zastępca Nadleśniczego wyjaśniła, że Koncert zespołu „Śląsk” w Rzeszowie odbył się w dniu 19 maja 2023 roku w Regionalnym Centrum Widowiskowo-Sportowym

- Hala Podpromie. Inicjatorem zawarcia umowy był Nadleśniczy, w porozumieniu z Regionalnym Dyrektorem Lasów Państwowych w Krośnie. W koncercie tym uczestniczyło kilka tysięcy osób, natomiast w trakcie koncertu były prezentowane dwukrotnie informacje o lasach Podkarpacia. Celem poniesienia wydatku było dotarcie do szerokiego grona odbiorców z informacjami o działalności Nadleśnictwa i Lasów Państwowych na terenie Podkarpacia, budowanie pozytywnego wizerunku, zyskiwanie wsparcia i zaufania społeczeństwa do działalności Lasów Państwowych. Realizacja filmów min. na serwisy internetowe w I kwartale 2024 roku obejmowała przygotowanie dwóch filmów: „Zasady gospodarki leśnej w górach i na pogórzu” oraz „Fazy rozwojowe drzewostanu”. Umowa na realizację min. tych filmów została zawarta 24.02.2023 roku z inicjatywy Nadleśniczego w porozumieniu z Dyrektorem Regionalnym Lasów Państwowych. Realizacja filmów odbyła się w miesiącu marcu 2024 roku. Celem wydatków było innowacyjne przedstawienie zagadnień leśnych, poprawa wizerunku Lasów Państwowych i Nadleśnictwa Bircza oraz dotarcie do jak największego grona młodych ludzi i poprawienie tzw. „zasięgów”. Również jako Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Birczańskie” prowadzimy szeroko zakrojoną działalność edukacyjno-promocyjną także w formie prelekcji, wystąpień i przyjmowania grup zorganizowanych i indywidualnych gości. W trakcie tych zajęć również były wyświetlane powyższe filmy. Na koncie Nadleśnictwa na serwisie Facebook film „Fazy rozwojowe drzewostanu” był wyświetlany ponad 90 tys. razy, co przekroczyło o 7 tys. procent średnią oglądalność postów na serwisie.

Akcja Narodowe Sadzenie Lasu #sadziMY jest cykliczną imprezą, która została zainicjowana w roku 2019 przez Prezydenta Andrzeja Dudę. W 2020 roku akcja odbyła się 18 września. Zostało rozdane 3,0 tys. sadzonek na łączną wartość 3 830,34 zł (2,0 tys. sadzonek buka i 1,0 tys. sadzonek dębu szypułkowego). Akcja odbyła się pod budynkiem LKP Lasy Birczańskie. Sadzonki były wydawane zainteresowanym obywatelom, którzy mogli zasadzić je na własnych gruntach lub innych dostępnych poza zarządem LP. W 2021 roku akcja odbyła się w dniach 30 września i 1 października. Nadleśnictwo Bircza rozdało również 3,0 tys. sadzonek na łączną wartość 4 440,91 zł (1,53 tys. sadzonek buka, 1,10 tys. sadzonek jodły i 0,37 tys. sadzonek jaworu). Sadzonki były wydawane pod budynkiem Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Birczańskie. Ze względu na cykliczność wydarzenia oraz ogólnopolski charakter i medialność (informacje na stronie Prezydenta RP, Ministerstwa Klimatu i Środowiska, artykuły w radiu, prasie, Internecie) akcja ta z roku na rok cieszy się coraz większą popularnością.

Nadleśnictwo Bircza nie tworzyło odrębnego funduszu na wydatki dotyczące reprezentacji i reklamy, nie wprowadziło też pisemnych zasad dokonywania wydatków z tego tytułu. Zastępca Nadleśniczego wyjaśniła, że działalność Nadleśnictwa oparta jest o ustawę z 28 września 1991 r. o lasach (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 530), Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe oraz Statut Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe nadany przez właściwego ministra – i żaden z tych dokumentów nie obliguje nadleśnictwa do utworzenia takiego funduszu. Nie są również Nadleśnictwu znane jakiegokolwiek wytyczne, przepisy obligujące Nadleśnictwo do tak szczegółowego prowadzenia dokumentacji w tym zakresie.

(akta kontroli tom VI str. 1252 - 1258)

2.8.

W okresie objętym kontrolą pracownicy Nadleśnictwa uczestniczyli w 27 uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym, z tego: w 20 miały charakter

patriotyczny i 7 charakter religijny. Wydatki ogółem Nadleśnictwa na uroczystości patriotyczno-religijne w tym okresie wyniosły 7,9 tys. zł, z tego: na uroczystości patriotyczne 3,6 tys. zł i na uroczystości religijne 4,3 tys. zł. Do finansowania ww. uroczystości nie były angażowane środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych – uroczystości te finansowane były ze środków obrotowych Nadleśnictwa. Uroczystości religijne dotyczyły pielgrzymek z udziałem pracowników Nadleśnictwa: trzy pielgrzymki leśników do Kalwarii Pałacowskiej (łącznie 675 zł), dwie pielgrzymki leśników do Madonny w Borach Tucholskich (łącznie 1.689 zł) i dwie Ogólnopolskie Pielgrzymki Leśników na Jasną Górę (4.350 zł). Uroczystości patriotyczne dotyczyły: Święta Niepodległości 11 Listopada – dwie uroczystości (570 zł), Święta 3 Maja – dwie uroczystości (320 zł) oraz 16 pozostałych uroczystości – w Birczy, Borownicy, Bykowcach, Kuźminie, Hucie Brzuskiej, Majdanie Królewskim, na Wzgórzu Chomińskim (łącznie 2.722 zł). Ponośzone wydatki dotyczyły przejazdów, wyżywienia oraz zakupów wiązanek kwiatów. W uroczystościach patriotyczno-religijnych udział brał Nadleśniczy, który reprezentował Nadleśnictwo. Pracownikom Nadleśnictwa nie udzielano dni wolnych z tego tytułu – ich udział odbywał się na podstawie ich indywidualnych wniosków. Według wyjaśnień Nadleśniczego udział pracowników Nadleśnictwa w uroczystościach patriotyczno-religijnych wpływa na pozytywny wizerunek leśnika w społeczeństwie i pozwala na integrację z miejscową ludnością oraz kształtowanie świadomości patriotycznych i religijnych.

(akta kontroli tom III str. 1259 - 1321)

2.9.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Regionalny Lasów Państwowych w Krośnie wydał nw. decyzje w sprawie podziału wyniku finansowego netto Nadleśnictwa:

- nr 56 z dnia 28.06.2019 r. w sprawie podziału wyniku finansowego netto Nadleśnictwa Bircza za rok 2018 (przeznaczenie na cele społecznie użyteczne 40.000 zł – co stanowiło 4,2% zysku netto wynoszącego 945.607 zł),
- nr 75 z dnia 18.08.2020 r. w sprawie podziału wyniku finansowego netto Nadleśnictwa Bircza za rok 2019 (przeznaczenie na cele społecznie użyteczne 81.900 zł – co stanowiło 5,5% zysku netto wynoszącego 1.476.446 zł),
- nr 54 z dnia 24.06.2021 r. w sprawie podziału wyniku finansowego netto Nadleśnictwa Bircza za rok 2020 (przeznaczenie na cele społecznie użyteczne 64.000 zł – co stanowiło 5,7% zysku netto wynoszącego 1.120.964 zł),
- nr 47 z dnia 8.07.2022 r. w sprawie podziału wyniku finansowego netto Nadleśnictwa Bircza za rok 2021 (przeznaczenie na cele społecznie użyteczne 200.000 zł – co stanowiło 11,7% zysku netto wynoszącego 1.713.385 zł),
- nr 55 z dnia 11.07.2023 r. w sprawie podziału wyniku finansowego netto Nadleśnictwa Bircza za rok 2022 (przeznaczenie na cele społecznie użyteczne 200.000 zł – co stanowiło 3,3% zysku netto wynoszącego 6.046.484 zł),
- nr 34 z dnia 8.07.2024 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego i podziału wyniku Nadleśnictwa Bircza za rok 2023 (przeznaczenie na cele społecznie użyteczne 40.000 zł – co stanowiło 1,5% zysku netto wynoszącego 2.741.399 zł).

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo przekazało ogółem 273 darowizny na łączną kwotę 483,7 tys. zł, z tego:

- w 2020 r. - 25 darowizn na kwotę 40,1 tys. zł,
- w 2021 r. - 75 darowizn na kwotę 73 tys. zł,
- w 2022 r. - 62 darowizn na kwotę 113,1 tys. zł,
- w 2023 r. - 101 darowizn na kwotę 235,5 tys. zł,
- w I kw. 2024 r. – 10 darowizn na kwotę 22 tys. zł.

Suma odpisów z zysków netto przeznaczonych ww. decyzjami RDLP w Krośnie na cele społecznie użyteczne dla Nadleśnictwa w latach objętych kontrolą wyniosła 504 tys. zł, a suma dokonanych darowizn 483,7 tys. zł – nie przekroczyła więc limitu ustalonego w tym zakresie przez RDLP.

W Nadleśnictwie nie wprowadzono wewnętrznych regulacji dotyczących zasad przyznawania i udzielania darowizn na cele społecznie użyteczne. Decyzje o uwzględnieniu lub odrzuceniu danego wniosku podejmował Nadleśniczy na podstawie przepisu § 19 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe⁵¹. Informacje na temat możliwości wsparcia w postaci darowizn pieniężnych były powszechnie znane i dostępne na wniosek zainteresowanych stron, natomiast nie były publikowane. W wyniku przeprowadzonej analizy sześciu udzielonych darowizn stwierdzono, że były one przeznaczone na cele społecznie użyteczne (poza wymienionymi w pkt. 2.11.), na podstawie wniosków o ich udzielenie i zawartych umów darowizny, a udzielenie darowizny było akceptowane przez Dyrektora RDLP w Krośnie.

(akta kontroli tom III str. 1322 - 1403)

2.10.

W okresie objętym kontrolą wydarzenia promocyjno-edukacyjne, których Nadleśnictwo było organizatorem lub uczestnikiem, finansowane były z własnych środków finansowych jednostki.

Wydatki Nadleśnictwa z tego tytułu wyniosły ogółem 84,3 tys. zł i dotyczyły one 179 wydarzeń, z tego:

- w 2020 r. – 9,9 tys. zł obejmujące 15 wydarzeń,
- w 2021 r. – 9,2 tys. zł obejmujące 40 wydarzeń,
- w 2022 r. – 11,9 tys. zł obejmujące 57 wydarzeń,
- w 2023 r. – 49,5 tys. zł obejmujące 63 wydarzenia,
- w I kw. 2024 r. – 3,8 tys. zł obejmujące 4 wydarzenia.

W stosunku do sumy kosztów ogółem wykazanych w „Rachunku zysków i strat” Nadleśnictwa za lata 2020 – 2023 (zamknięty rok bilansowy), wynoszącej ogółem 136.365,8 tys. zł – suma wydatków poniesionych w tym okresie na wydarzenia promocyjno-edukacyjne wyniosła 80,5 tys. zł, co stanowiło 0,06% sumy kosztów Nadleśnictwa ogółem.

W okresie objętym kontrolą żadne z wydarzeń promocyjno-edukacyjnych nie przekroczyło kwoty 10 tys. zł wydatków ze strony Nadleśnictwa.

Analizą objęto następujące wydarzenia promocyjno-edukacyjne:

- A. „Sowy – doskonalili łowcy”. Wydarzenie zorganizowane w dniu 4.03.2020 r., w obszarze „Leśnego Kompleksu Promocyjnego - Lasy Birczańskie”, Ośrodka Edukacji Leśnej – na terenie siedziby Nadleśnictwa Bircza, dla uczniów Szkoły Podstawowej w Lipie, Szkoły Podstawowej w Birczy oraz pracowników Nadleśnictwa (łącznie 107 osób). Przedmiotem wydarzenia

⁵¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. z 1994 r. Nr 134, poz. 692).

było poszerzenie wiedzy na temat biologii, wymagań gatunkowych ptaków drapieżnych występujących na terenie Nadleśnictwa Bircza oraz doskonalenie umiejętności rozpoznawania gatunków po odgłosach i w locie. Zajęcia prowadził Piotr Zadworny firma „drapole.pl Piotr Zadworny”. Wartość wydarzenia wyniosła 4.920 zł brutto.

- B. „Karpaty zaklęte w drewnie”. Wydarzenie dotyczyło zorganizowania w dniu 9.08.2023 r. przez Nadleśnictwo wraz z innymi Nadleśnictwami z terenu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, stoiska edukacyjno-promocyjnego Lasów Państwowych podczas wydarzenia „Karpaty zaklęte w drewnie” w Muzeum Budownictwa Ludowego (Skansenie) w Sanoku. Przedmiotem wydarzenia było promowanie drewna jako surowca odnawialnego, w pełni ekologicznego, a także promowanie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej oraz ochrony zasobów przyrodniczych. Przedstawiana była także praca leśników oraz zapoznawano uczestników wydarzenia z ochronną i produkcyjną funkcją lasu, budową piętrową lasu i fazami rozwojowymi drzewostanów. W wydarzeniu uczestniczyło ok. 1500 osób. W czasie wydarzenia rozdano uczestnikom w ramach działania promocyjnego 1.100 sadzonek drzew (o wartości 1,4 tys. zł) oraz materiały promocyjne m.in. breloki, notesy, dębowe kubki, długopisy (o wartości 0,7 tys. zł).
- C. XXVI Targi Leśnictwa, Turystyki i Produktu Lokalnego „Agrobieszczady 2022”. Wydarzenie dotyczyło zorganizowania w dniach 30-31.07.2022 r. tematycznego stoiska edukacyjno-promocyjnego „W rytmie lasu” w Lesku. Głównym celem wydarzenia było przekazanie wiedzy na temat prac prowadzonych w lasach w związku z trwałą i zrównoważoną gospodarką leśną prowadzoną przez Lasy Państwowe. W trakcie wydarzenia przekazano wiedzę na temat zasad ochrony zasobów leśnych, gatunków flory i fauny lasów Birczańskich. Nadleśnictwo przekazało na cele promocyjne 1.890 sadzonek drzew leśnych o wartości 4,7 tys. zł, opłata za powierzchnię wystawową na rzecz Powiatu Leskiego wyniosła 1,0 tys. z, co łącznie dało wydatek Nadleśnictwa z tytułu tego wydarzenia, w wysokości 5,7 tys. zł.

Analiz zasadności organizacji wydarzeń promocyjno-edukacyjnych i celowości ponoszenia wydatków z tego tytułu, dokonywano w formie ustnej w trakcie spotkań kierownictwa jednostki z właściwymi pracownikami. Z analiz tych nie sporządzano dokumentów pisemnych. Nie określano też mierników efektywności – będących miarą skuteczności działań promocyjno-edukacyjnych.

Nadleśniczy wyjaśnił m.in., że podstawę prawną organizowania i przeprowadzania wydarzeń związanych z promocją, edukacją i innych o podobnym charakterze, stanowi art. 6 ust. 1 pkt 1 i 1a, art. 8, art. 13b ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁵². Art. 6 ust. 1 pkt 1 i 1a definiuje gospodarkę leśną i trwale zrównoważoną gospodarkę leśną. Gospodarka leśna, to nie tylko działalność w zakresie urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu, utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, gospodarowania zwierzyną, pozyskiwania drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego, ale *to także obowiązki związane z pozaprodukcyjną funkcją lasu, która wpisana jest w statutową działalność leśną*. Art. 8 ustawy o lasach wyraża zasady gospodarki leśnej, zobowiązując nadleśnictwa do prowadzenia gospodarki leśnej według zasad powszechnej ochrony lasów, trwałości utrzymania lasów, powiększania zasobów leśnych. Trudno kwestionować, że dla realizacji wymienionych zasad gospodarki leśnej, prowadzona jest edukacja, promocja. Podstawą prawną dla działalności promocyjnej, edukacyjnej stanowi art.

⁵² Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 530).

13b ustawy o lasach dla nadleśnictw, w których ustanowione zostały Leśne Kompleksy Promocyjne (LKP). Wykonując delegację z art. 13b ustawy o lasach Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał m.in. Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie Leśnych Kompleksów Promocyjnych zn. OE.7160.29.1.2018. LKP został ustanowiony w Nadleśnictwie Bircza Zarządzeniem nr 4 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 24.01.2001 r. w sprawie Leśnego Kompleksu Promocyjnego – Lasy Birczańskie (ZO.-01-1/3/01). Zarządzeniem nr 57 DGLP z dnia 9 maja 2003 r. Dyrektor Generalny LP wprowadził wytyczne dotyczące prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych. Przepis art. 13b ust. 3 ustawy o lasach stanowi, że *Leśne kompleksy promocyjne są obszarami funkcjonalnymi o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym, dla których działalność określa jednolity program gospodarczo-ochronny, opracowany przez właściwego dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych*. Nadleśniczy podkreślił, że w kontekście organizowania przez Lasy Państwowe wydarzeń promocyjno-edukacyjnych, konieczne jest także przywołanie przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w PGL LP. Przytoczone rozporządzenie stanowi, że w ramach sprawowanego zarządu (*Lasy Państwowe prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa oraz ustalają jego wartość*), w PGL LP prowadzona jest działalność administracyjna, gospodarcza, w której wyróżnia się działalność podstawową, uboczną, a także działalność dodatkową, tj. produkcyjną i usługową na rzecz gospodarki leśnej. Wszelkie koszty ponoszone na działalność promocyjną, edukacyjną zaliczane są do działalności podstawowej, co potwierdza, że ustawodawca nie kwestionuje prawa do prowadzenia takiej działalności.

(akta kontroli tom III str. 1404 - 1437)

2.11.

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo dokonało ogółem 20 darowizn dla kościołów, związków wyznaniowych, organizacji związanych z kościołami lub związkami wyznaniowymi – na łączną kwotę 75.300 zł, z tego:

- 1) w 2020 r. – 2 darowizny na łączną kwotę 1.800 zł (tj. 2,4% wszystkich darowizn na ten cel),
- 2) w 2021 r. – 2 darowizny na łączną kwotę 2.000 zł (2,7%),
- 3) w 2022 r. – 8 darowizn na łączną kwotę 34.500 zł (45,8%),
- 4) w 2023 r. – 8 darowizn na łączną kwotę 37.000 zł (49,1%).

Nadleśnictwo nie stosowało Internetu lub lokalnych mediów, ani też innych form publicznego przekazu dla przesyłania informacji dotyczących możliwości uzyskania wsparcia finansowego, w formie darowizn dla kościołów, związków wyznaniowych, organizacji związanych z kościołami lub związkami wyznaniowymi. Według wyjaśnień Nadleśnictwa wiedza o takich możliwościach była wiedzą powszechną, od lat utrwaloną w świadomości społecznej, w tym wśród podmiotów potencjalnie zainteresowanych takim wsparciem.

Nadleśnictwo nie opracowywało regulacji wewnętrznych dotyczących udzielania darowizn. Napływające do Nadleśnictwa wnioski o wsparcie finansowe w formie darowizn były na bieżąco analizowane, jak wiele innych zdarzeń zarządczych i w wyniku takich analiz, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych Nadleśnictwa – podejmowane były decyzje u udzieleniu darowizny bądź odmowie jej udzielenia.

Wszystkie udzielone przez Nadleśnictwo darowizny dokonywane były na wniosek obdarowanych podmiotów.

Szczegółowym badaniem objęto sześć darowizn udzielonych sześciu podmiotom:

- 1) Archidiecezji Przemyskiej Obrządku Łacińskiego w Przemyśle (20.000 zł – z przeznaczeniem na wsparcie działalności Centrum Myśli Świętego Sebastiana Pelczara Biskupa i Bractwa Ratowania Dusz od Potępienia Wiecznego Archidiecezji Przemyskiej Obrządku Łacińskiego, umowa z 27.09.2022 r.),
- 2) Michalickiemu Zespołowi Szkół Ponadpodstawowych w Miejscu Piastowym (20.000 zł – z przeznaczeniem na adaptację pomieszczeń na nowe pracownie lekcyjne, umowa z 3.11.2023 r.),
- 3) Parafii Rzymskokatolickiej pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Kuźminie (dwie darowizny po 3.000 zł każda, z przeznaczeniem na wsparcie finansowe na wymianę ogrodzenia przy zabytkowym kościele parafialnym w Kuźminie, umowy: z 23.11.2022 r. oraz z 16.06.2023 r.),
- 4) Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Jadwigi Śląskiej w Sufczyńcu (3.000 zł – z przeznaczeniem na cele kultu religijnego, remont kościoła filialnego w Hucie Brzuskiej, umowa z 8.05.2023 r.),
- 5) Sanktuarium Męki Pańskiej i Matki Bożej Kalwaryjskiej w Kalwarii Pałacowskiej (3.000 zł – z przeznaczeniem na cele kultu religijnego, prace konserwatorskie przy zabytkowym zespole klasztorno-kościelno-drożkowym, umowa z 5.06.2023 r.),
- 6) Parafii Rzymskokatolickiej pw. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela w Leszczawie Dolnej (3.000 zł – z przeznaczeniem na budowę ogrodzenia wokół kościoła, umowa z 16.06.2023 r.).

We wszystkich ww. przypadkach wnioski o darowizny zostały skierowane bezpośrednio do Nadleśnictwa.

W przypadku wniosku Archidiecezji Przemyskiej Obrządku Łacińskiego w Przemyśle – Nadleśnictwo zwróciło się pismem z dnia 2.09.2022 r. do Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, za pośrednictwem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, o akceptację planowanej darowizny w kwocie 20.000 zł, przedstawiając jej przeznaczenie, jakim było wsparcie finansowe organizacji Centrum Myśli św. Józefa Sebastiana Pelczara w nabytym na ten cel dawnym dworze wraz z otoczeniem. W odpowiedzi z dnia 14.09.2022 r. Dyrekcja Generalna nie zgłosiła zastrzeżeń do dokonania przedmiotowej darowizny.

W przypadku darowizny dla Michalickiego Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Miejscu Piastowym – dyrektor szkoły zwrócił się do Nadleśnictwa z prośbą o wsparcie finansowe na adaptację pomieszczeń lekcyjnych ze względu na rekordowe zainteresowanie nauką w tej szkole. Zespół jest publiczną placówką oświatową prowadzoną przez zgromadzenie zakonne Księża Michalitów, posiadające osobowość prawną na podstawie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej.⁵³ W ww. umowie obdarowany oświadczył, że zobowiązuje się darowiznę w całości przeznaczyć na adaptację pomieszczeń na nowe pracownie lekcyjne. Darowizna pochodziła z dodatniego wyniku finansowego Nadleśnictwa na cel społecznie użyteczny – na rzecz jednostki oświatowej – a podstawą jej udzielenia jest przepis §19 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe⁵⁴. Nadleśnictwo zwróciło się do Dyrektora

⁵³ Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347).

⁵⁴ Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. Nr 134, poz. 692). Przepis §19 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia stanowi, że z dodatniego wyniku finansowego mogą być wydzielone środki, w wysokości

Generalnego LP, za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora LP w Krośnie, pismem z dnia 20.10.2023 r. (znak: K.364.138.2023) o akceptację ww. darowizny – Dyrekcja Generalna LP nie zgłosiła zastrzeżeń do dokonania przedmiotowej darowizny.

W każdym przypadku zawarte były umowy udzielenia darowizny pieniężnej pomiędzy Nadleśnictwem a obdarowanym podmiotem. Umowy wskazywały przeznaczenie darowizny oraz podstawę prawną ich zawarcia, tj. przepis § 19, ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (dalej: rozporządzenie w sprawie gospodarki finansowej LP)⁵⁵ stanowiący, iż z dodatniego wyniku finansowego mogą być wydzielone środki, w wysokości nie przekraczającej łącznie 15%, z przeznaczeniem m.in. *na cele społecznie użyteczne, w tym świadczenia na rzecz jednostek użyteczności publicznej i oświatowej*.

Darowizny pieniężne dla kościołów, związków wyznaniowych, organizacji związanym z kościołami lub związkami wyznaniowymi, pochodziły z corocznego zysku wypracowanego przez Nadleśnictwo.

(akta kontroli tom VII str. 1468 - 1505)

2.12.

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo nie dokonywało wsparcia rzeczowego dla kościołów, związków wyznaniowych ani organizacji związanych z kościołami lub związkami wyznaniowymi.

(akta kontroli tom VII str. 1506-1507)

2.13.

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo Bircza odmówiło wsparcia kościołom, związkom wyznaniowym lub organizacjom związanym z kościołami albo związkami wyznaniowymi – łącznie w 12 przypadkach.

Liczba negatywnie rozpatrzonych wniosków w poszczególnych latach kształtowała się następująco:

- 1) 2021 r. – 1 wniosek,
- 2) 2022 r. – 5 wniosków,
- 3) 2023 r. – 12 wniosków.

Analizą objęto 10 odmów wsparcia Nadleśnictwa wobec wnioskujących podmiotów, z tego: 1 z 2021 r., 5 z 2022 r. i 4 z 2023 r. Wszystkie wnioski skierowane zostały do Nadleśnictwa za pośrednictwem Dyrekcji Regionalnej Lasów Państwowych w Krośnie. Wnioski zawierały uzasadnienie potrzeby wsparcia finansowego w formie darowizny dla wnioskującego podmiotu. W każdym przypadku Nadleśnictwo udzieliło pisemnej odpowiedzi podmiotowi wnioskującemu, uzasadniając odmowę udzielenia wsparcia z powodu ograniczonych środków finansowych na cele społecznie użyteczne.

Przesyłane przez RDLP do Nadleśnictwa prośby dotyczące wsparcia finansowego nie zawierały poleceń ich realizacji, lecz klauzulę: „do rozpatrzenia w miarę możliwości Nadleśnictwa, w zgodzie z przepisami prawa obowiązującymi w Lasach Państwowych”.

(akta kontroli tom VII str. 1508-1618)

2.14.

W treści umów zawieranych przez Nadleśnictwo ze wszystkimi obdarowanymi podmiotami – obdarowani zobowiązywali się do przeznaczenia kwoty darowizny w całości na cel określony w umowie darowizny. Nadleśnictwo wyjaśniło, iż nie miało

nie przekraczającej łącznie 15%, z przeznaczeniem na cele społecznie użyteczne, w tym świadczenia na rzecz jednostek użyteczności publicznej i oświatowej.

⁵⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. Nr 134, poz. 692).

obowiązku weryfikacji spełnienia tych obowiązków. Nie miało również żadnych sygnałów uzasadniających podejrzenie wydatkowania środków pieniężnych z darowizny niezgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli tom III str. 1619-1620)

2.15.

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo Bircza nie korzystało z usług kościołów, związków wyznaniowych lub organizacji związanych z kościołami lub związkami wyznaniowymi.

(akta kontroli tom VII str. 1506-1507)

2.16.

Nadleśnictwo nie przekazywało w kontrolowanym okresie nieruchomości w użytkowanie wieczyste kościołom, związkom wyznaniowym lub osobom prawnym związanym z kościołami lub związkami wyznaniowymi.

(akta kontroli tom VII str. 1506-1507)

2.17.

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo nie dokonywało zamian nieruchomości z kościołami, związkami wyznaniowymi i kościelnymi osobami prawnymi.

(akta kontroli tom VII str. 1506-1507)

2.18.

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo Bircza nie zawierało z kościołami, związkami wyznaniowymi i organizacjami związanymi z kościołami lub związkami wyznaniowymi umów dotyczących użyczenia, dzierżawy lub sprzedaży nieruchomości.

(akta kontroli tom VII str. 1506-1507)

2.19.

Nadleśnictwo w kontrolowanym okresie nie zatrudniało osób duchownych (w tym zakonnych) i nie ponosiło żadnych wydatków z tego tytułu.

(akta kontroli tom VII str. 1506-1507)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nadleśnictwo nie udokumentowało uzasadnienia wydatkowania kwoty 3,8 tys. zł na zlecone usługi świadczenia promocji Nadleśnictwa podczas koncertu galowego w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny, który odbył się w Regionalnym Centrum Widowiskowo-Sportowym – Hala Podpromie w Rzeszowie w dniu 19 maja 2023 r.

Nadleśniczy nie dokonał rzetelnej weryfikacji celowości takich działań oraz zasadności poniesienia przewidywanych wydatków. Mienie zarządzane przez PGL LP powinno – zgodnie z zasadą wynikającą z art. 4 ust. 1 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym⁵⁶ – służyć ma wykonywaniu zadań publicznych Lasów Państwowych, wynikających z przepisów art. 4 ust. 1 i ust. 3 ustawy o lasach (tj. prowadzeniu gospodarki leśnej, gospodarowaniu gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną a także prowadzeniu ewidencji majątku Skarbu Państwa i ustalaniu jego wartości). Nie dochowano należytej staranności wymaganej

⁵⁶ Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. 2016 poz. 2259, t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 125, 834).

przez art. 4 ust. 2 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym, dokonując wydatkowania środków finansowych Nadleśnictwa na organizację ww. wydarzenia, które nie było związane z gospodarką leśną.

2. W Nadleśnictwie nie przeprowadzono analiz potrzeb (działań weryfikacyjnych) wskazujących na celowość realizacji / współfinansowania uroczystości religijnych (na łączną kwotę 4,3 tys. zł) – w związku z prowadzoną przez Nadleśnictwo gospodarką leśną oraz zasadności poniesienia związanych z tym kosztów. Zdaniem NIK stanowi to przejaw nierzetelnego działania, narażający kontrolowaną jednostkę na niecelowe i niegospodarne wydatkowanie środków. Zaniechanie to dotyczyło: trzech pielgrzymek Leśników do Kalwarii Pałacowskiej, dwóch pielgrzymek Leśników do Madonny w Borach Tucholskich oraz dwóch Ogólnopolskich Pielgrzymek Leśników na Jasną Górę.
3. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo dokonało darowizn dla:
 - Archidiecezji Przemyskiej Obrządku Łacińskiego w Przemyśle (20.000 zł, z przeznaczeniem na wsparcie działalności Centrum Myśli Świętego Sebastiana Pelczara Biskupa i Bractwa Ratowania Dusz od Potępienia Wiecznego Archidiecezji Przemyskiej Obrządku Łacińskiego, umowa z 27.09.2022 r.),
 - Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Jadwigi Śląskiej w Sufczyńcu (3.000 zł – z przeznaczeniem na cele kultu religijnego, remont kościoła filialnego w Hucie Brzuskiej, mowa z 8.05.2023 r.),
 - Parafii Rzymskokatolickiej pw. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela w Leszczawie Dolnej (3.000 zł – z przeznaczeniem na budowę ogrodzenia wokół kościoła, umowa z 16.06.2023 r.).

Nadleśniczy przekazał środki finansowe na te cele, pomimo iż zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe z 6 grudnia 1994 r., na takie cele mogą zostać wydzielone środki z dodatniego wyniku finansowego, a zgodnie z art. 40 pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania osoby prawne Kościoła mogą wykorzystywać środki pochodzące m.in. z darowizn na prowadzenie działalności charytatywno-opiekuńczej. Ponadto art. 43 ust. 1 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, że inwestycje sakralne i kościelne są finansowane ze środków własnych kościelnych osób prawnych. Budynek remontowanego kościoła filialnego w Hucie Brzuskiej, na który przekazano darowiznę nie był obiektem zabytkowym.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, Nadleśnictwo prawidłowo prowadziło politykę płacowo-kadrową. Celowo i zgodnie z potrzebami jednostki dofinansowywano podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników. W ocenie NIK Nadleśnictwo nie dokumentowało uzasadnienia i celowości wydatkowania środków finansowych na zlecone usługi świadczenia promocji oraz nie sporządzało analiz efektywności takich wydatków. Nadleśnictwo nie dokonywało dokumentowania analiz celowości oraz mierników realizacji celów organizowania wydarzeń promocyjno-edukacyjnych. Także nie przeprowadzono analiz potrzeb wskazujących na celowość realizacji i finansowania udziału w uroczystościach religijnych – i ich związku z prowadzoną gospodarką leśną. Część darowizn dokonywanych przez Nadleśnictwo nie spełniała warunków darowizn na działalność charytatywno-opiekuńczą lub obiekty sakralne będące zabytkami.

3. Gospodarowanie środkami funduszu leśnego.

Opis stanu
faktycznego

3.1.

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo koszty wydatkowane na ochronę lasu oraz ochronę przyrody wynosiły:

- w 2020 r. - ochrona lasu 474,9 tys. zł, ochrona przyrody 220,3 tys. zł,
- w 2021 r. - ochrona lasu 365,7 tys. zł, ochrona przyrody 79,3 tys. zł,
- w 2022 r. - ochrona lasu 456,5 tys. zł, ochrona przyrody 31 tys. zł,
- w 2023 r. - ochrona lasu 837,1 tys. zł, ochrona przyrody 30,8. zł,
- w I kw. 2024 - ochrona lasu 53,1. zł, ochrona przyrody 4,8 tys. zł.

Kwoty wydatkowane na ochronę lasu i ochronę przyrody dotyczyły zadań zaplanowanych i ujętych w planach finansowo-gospodarczego na każdy rok. Były to wydatki ze środków obrotowych oraz z dopłat z funduszu leśnego do zadań gospodarki leśnej.

W zakresie ochrony przyrody zaplanowano i zrealizowano następujące zadania ze środków funduszu leśnego:

- w 2020 r. - program restytucji cisa (wartość 200 zł – plan, realizacja 0,0 zł ponieważ zadanie wykonano ze środków własnych Nadleśnictwa) oraz inwentaryzacja różnorodności biologicznej (wartość 208,9 tys. zł - plan oraz 133,5 tys. zł realizacja),
- w 2021 r. - koszty urządzania lasu, opracowanie fitosocjologiczne i siedliskowe (wartość 1.027,8 tys. zł – plan, realizacja 1.023 tys. zł), program restytucji cisa (wartość 1,4 tys. zł – plan, realizacja 1,1 tys. zł), inwentaryzacja różnorodności biologicznej (wartość 57,5 tys. zł – plan, realizacja 57,2 tys. zł),
- w 2022 r. - koszty urządzania lasu, opracowanie fitosocjologiczne i siedliskowe (wartość 1.023 tys. zł – plan, realizacja 1.023 tys. zł), program restytucji cisa (wartość 0,8 tys. zł – plan, realizacja 0,0 zł ponieważ zadanie wykonano ze środków własnych Nadleśnictwa).

(akta kontroli tom VII str. 1619-1631)

3.2.

Nadleśnictwo Bircza położone jest na terenie 5 gmin (Fredropol, Krasiczyn, Krzywcz, Bircza, Ustrzyki Dolne) i 2 powiatów (Przemyskiego i Bieszczadzkiego). W okresie objętym kontrolą wpłynęło 13 wniosków o udzielenie dofinansowania złożonych przez gminy/powiat.: Bircza (3 wnioski), Powiat Bieszczadzki (1), Urząd Miejski w Ustrzykach Dolnych (3 wnioski), Powiat Przemyski (3 wnioski), Fredropol (3 wnioski). Spośród tych 13 wniosków pozytywnie rozpatrzono 3 a 10 odmówiono przyznania dofinansowania z powodu: rezygnacji samorządu z przedsięwzięcia, braku niezbędnej dokumentacji, braku związania wnioskowanego przedsięwzięcia z gospodarką leśną, braku akceptacji Dyrekcji Generalnej LP.

W okresie objętym kontrolą zostały zrealizowane trzy wspólne przedsięwzięcia drogowe współfinansowane ze środków funduszu leśnego:

- w 2022 r. - przebudowa drogi gminnej Nr 116015 R Bircza „Rynek” - Bircza „Kamienna Górka”, na kwotę 376,3 tys. zł (Gmina Bircza),
- w 2023 r. - przebudowa drogi powiatowej Nr 2089 R Arłamów -Makowa km 10-595-19-445, na kwotę 2.322,7 tys. zł (Powiat Przemyski),
- remont przepustu w km 1+540 w ciągu drogi gminnej nr 116146 R Leszczyny-Sopotnik, na kwotę 123,4 tys. zł (Gmina Fredropol).

(akta kontroli tom VIII str. 1632-1798)

3.3.

Nadleśnictwo nie prowadziło działań na rzecz upublicznienia informacji o możliwości dofinansowania drogowych inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Według wyjaśnień Nadleśnictwa, potwierdzonych przez samorząd terytorialny, informacje o możliwości uzyskania dofinansowania były powszechnie dostępne, wynikały również ze współpracy nadleśnictwa-samorząd terytorialny, a także uzyskiwane były w wyniku kontaktów telefonicznych między jednostkami samorządu terytorialnego a Nadleśnictwem Bircza.

W toku kontroli, na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f, NIK zwróciła się do 3 gmin (Ustrzyki Dolne, Krasiczyn, Krzywczka) o udzielenie informacji w zakresie posiadanej wiedzy o możliwości uzyskania dofinansowania przedsięwzięć dotyczących budowy, przebudowy lub remontu drogowej infrastruktury technicznej z wykorzystaniem środków z funduszu leśnego oraz czy, a jeżeli nie, to dlaczego nie składała wniosków o takie dofinansowanie. Do NIK wpłynęły odpowiedzi od ww. gmin, z których wynika, że gminy te posiadały wiedzę o możliwości dofinansowania drogowych inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, natomiast Gmina Krasiczyn nie korzystała ze środków związanych z funduszem leśnym w dyspozycji Nadleśnictwa Bircza ponieważ nie posiada infrastruktury drogowej na terenie tego Nadleśnictwa.

(akta kontroli tom VIII str. 1632-1798)

3.4.

W wyniku analizy dokumentacji trzech wniosków o dofinansowanie wspólnych przedsięwzięć drogowych i ich realizacji:

- przebudowa drogi gminnej Nr 116015 R Bircza „Rynek” - Bircza „Kamienna Górka”, na kwotę 376,3 tys. zł (Gmina Bircza),
- przebudowa drogi powiatowej Nr 2089 R Arłamów -Makowa km 10-595-19-445, na kwotę 2.322,7 tys. zł (Powiat Przemyski),
- remontu przepustu w km 1+540 w ciągu drogi gminnej nr 116146 R Leszczyny-Sopotnik, na kwotę 123,4 tys. zł (Gmina Fredropol),

stwierdzono, że wnioskowane zadania zostały wykonane i rozliczone zgodnie z dokumentacją w tych sprawach.

W wyniku przeprowadzonych oględzin zrealizowanych ww. zadań stwierdzono, że:

- wizualna ocena stanu obiektów wskazuje, że zakres dofinansowanych robót został wykonany,
- obiekty w oglądzie zewnętrznym są w dobrym stanie technicznym,
- nie zauważono oznak zużycia lub uszkodzeń obiektów (w szczególności, nawierzchni dróg),
- infrastruktura drogowa, tj. rowy i przepusty są drożne, pobocza utwardzone bez ubytków, na poboczach dróg umieszczono tablice informacyjne o ich dofinansowaniu ze środków funduszu leśnego.

(akta kontroli tom VIII str. 1632-1798)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Nadleśnictwo prawidłowo gospodarowało środkami funduszu leśnego.

Nadleśnictwo prawidłowo realizowało zadania w zakresie ochrony przyrody oraz współfinansowało inwestycje służące poprawie infrastruktury drogowej z jednostkami samorządu terytorialnego, a zakres dofinansowanych robót został zrealizowany i prawidłowo rozliczony.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wnioski

1. Zapewnienie rzetelnej weryfikacji celowości organizacji wydarzeń promocyjnych oraz opracowanie założeń i mierników realizacji celów umożliwiających monitorowanie efektów udziału/organizacji w wydarzeniach o charakterze promocyjnym.
2. Wyeliminowanie przypadków nieuprawnionego dokonywania wydatków w formie darowizn.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 11 października 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

p.o. Wicedyrektor

Witold Pałasz

Kontrolerzy:

Edward Lis
Doradca ekonomiczny
/-/

*p.o. WICEDYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w
Rzeszowie
z up.
/-/
Witold Pałasz*

Jacek Wolan
Główny specjalista kontroli
państwowej
/-/